

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління фінансовою стійкістю підприємства

на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю
«Тревел Плюс», м. Київ

Студентки 2 курсу 1 м групи,
заочної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»

Мусієнко Анни
Миколаївни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Ганечко Ірина
Григорівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ		
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ		
ПІДПРИЄМСТВА.....		6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ		19
СТІЙКОСТІ ТОВ «ТРЕВЕЛ ПЛЮС»		
2.1. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємства		19
2.2. Оцінка фінансової стійкості за відносними показниками		22
2.3. Інтегральна оцінка фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»		29
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ		
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТОВ «ТРЕВЕЛ		36
ПЛЮС»		
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ		47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		50
ДОДАТКИ		56

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання всі підприємства України функціонують у економічних умовах, які постійно змінюються. Проте не лише вплив факторів зовнішнього середовища негативно впливає на діяльність підприємств, а й відсутність забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу. Управління фінансовою стійкістю є одним із основних елементів фінансового менеджменту на підприємстві, необхідною передумовою стабільного розвитку підприємства. Тому саме зараз, у час підвищення процесів глобалізації в економіці, забезпечення фінансової стійкості та управління нею є одним із пріоритетних завдань.

Значний внесок у теоретичне обґрунтування сутності стійкого функціонування підприємства зробили такі вчені, як: О.В. Ареф'єва [2, с. 84], І.В. Дем'яненко [45], Д.М. Городинська [2], В.О. Василенко, В.Н. Гончаров, Ю.С. Цямрюк. Економічну стійкість підприємства досліджують такі вчені-економісти, як: А. А. Амоша [12], В. Герасимчук [11], М. Білик [7], К. Ізмайлова [15], Л. Лахтіонова [41]. Проблеми стійкості як складової аналізу фінансового стану на підприємстві вивчали відомі вітчизняні та закордонні вчені: Цал-Цалко Ю.С. [48], Савицька Г.В. [36], Базилінська О.Я., Коваленко В.В., Павловська О.В. [7], Фролова Т.О. [45], Ковальов А.І.

Проте особливості управління цією складовою фінансового стану підприємства в сучасних умовах потребують подальшого дослідження й вдосконалення.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є теоретичне та практичне дослідження процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Відповідно до мети, **завданнями** випускної кваліфікаційної роботи визначено:

- висвітлення теоретичних основ фінансової стійкості та факторів, що її визначають, методів оцінки фінансової стійкості підприємства;
- проведення аналізу абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»;
- оцінювання фінансової стійкості за відносними показниками;
- інтегральна оцінка фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»;
- пошук шляхів підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління фінансовою стійкістю на підприємстві.

Емпірична база дослідження. Випускна кваліфікаційна робота виконана за матеріалами діяльності ТОВ «Тревел Плюс».

Туристична компанія «Тревел Плюс» працює і успішно розвивається з 2014 року та володіє багаторічним професійним досвідом в сфері туризму на українському туристичному ринку. Середня кількість працівників компанії у 2018 році склала 34 людини, фірма має 11 офісів по всій Україні, центральний знаходиться в Києві.

Методи дослідження. Дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання: спостереження, економіко-статистичного, логічного та порівняльного аналізу, групування, узагальнення і класифікації, системного та структурного підходів. Сукупний аналітичний потенціал використаного інструментарію забезпечив достовірність висновків і рекомендацій, отриманих в рамках проведеного дослідження.

Розрахунки і моделювання виконувались із застосуванням програмного пакету Microsoft Excel.

Теоретико-методичну основу роботи становлять концептуальні положення фундаментальних і прикладних наукових праць вітчизняних і

зарубіжних вчених в галузі економічної теорії, фінансового аналізу, загальної теорії фінансів, фінансів підприємств і фінансового менеджменту. У процесі дослідження були використані монографії, автореферати дисертацій, матеріали наукових конференцій, статті періодичних видань, фінансова звітність ТОВ «Тревел Плюс».

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування розроблених пропозицій і рекомендацій на підприємстві з метою підвищення рівня управління фінансовою стійкістю.

На основі досліджень опублікована стаття на тему: «Управління фінансовою стійкістю підприємства» у збірнику наукових статей студентів «Економіка та фінанси підприємства», Ч. 1. – К.: КНТЕУ, 2019.- с. 232 - 239.

Обсяг і структура випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, додатків. Робота містить 20 таблиць, 7 рисунків, 21 формулу. Загальний обсяг роботи 55 сторінок, доповнених 7 додатками.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку успішне функціонування підприємства значною мірою залежить від рівня стійкості його фінансового стану. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має низку переваг перед іншими підприємствами того ж профілю для отримання кредитів, залучення інвестицій, у виборі контрагентів і в підборі кваліфікованого персоналу. Чим вище фінансова стійкість підприємства, тим більше воно незалежно від зміни ринкової кон'юнктури і, отже, тим менше ризик опинитися на межі банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

Аналіз літературних джерел дозволив виділити підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства» (додаток А, табл. А1).

Відповідно до першого підходу, поняття «фінансова стійкість підприємства» розглядається у вузькому сенсі, як один з показників фінансового стану господарюючого суб'єкта. В межах даного підходу сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» пов'язується в основному зі станом і структурою активів і пасивів, які впливають з традиційного трактування фінансів підприємства як системи економічних відносин, які виникають в процесі формування, розподілу і використання грошових коштів (ресурсів) підприємства.

Дещо іншої точки зору дотримуються прихильники другого підходу - ними підкреслюється важливість показників фінансової стійкості підприємства для оцінки, перш за все, ділової активності та надійності підприємства, які визначають його конкурентоспроможність, тим самим виступаючи гарантом ефективної реалізації економічних інтересів, причому як самого підприємства, так і його партнерів.

На відміну від вищеназваних авторів, прихильники третього підходу пов'язують фінансову стійкість підприємства з ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів. При цьому її зовнішнім проявом вони вважають платоспроможність.

Прихильники четвертого підходу не виділяють фінансову стійкість підприємств в окрему категорію, а розглядають її як одну зі складових економічної стійкості.

В рамках п'ятого підходу, сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» визначається як результат взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства.

Представники шостого підходу, вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів. Фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів.

Прихильники сьомого підходу у своїх роботах досліджують проблеми взаємозв'язку економічної і фінансової безпеки з точки зору впливу на їх рівень фінансової стійкості підприємства.

Представники восьмого підходу розглядають фінансову стійкість в контексті фінансової рівноваги підприємства [6, с. 8-17].

Узагальнюючи результати проведеного аналізу літературних джерел, на нашу думку, поняття «фінансова стійкість підприємства» може трактуватися у вузькому сенсі як характеристика фінансового стану підприємства, що відображає його успішне функціонування; і в широкому - як здатність зберігати рівновагу активів і пасивів шляхом формування структури капіталу, що дозволяє фінансувати зобов'язання, здійснювати інвестиційні проекти в умовах дії внутрішніх і зовнішніх факторів.

Систематизувавши думки численних авторів, а також матеріали довідників, можна виокремити такі внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства [13, 20, 48] :

- 1) галузева належність суб'єкта господарювання;
- 2) структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- 3) розмір сплаченого статутного капіталу;
- 4) розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком;
- 5) стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Суттєво впливають на підприємство та його фінансову стійкість й зовнішні фактори [13, 20, 48]:

- 1) економічні умови господарювання;
- 2) політична стабільність;
- 3) техніка і технологія;
- 4) платоспроможний попит споживачів;
- 5) економічна і фінансово – кредитна законодавча база;
- 6) соціальна і екологічна ситуація в суспільстві;
- 7) податкова політика;
- 8) рівень конкурентної боротьби;
- 9) розвиток фінансового і страхового ринку.

Розглянувши ці чинники, можна дійти висновку, що підприємство може управляти безпосередньо лише внутрішніми чинниками впливу на фінансову стійкість. Саме тому найбільшій уваги необхідно приділяти саме цій групі чинників, адже забезпечення оптимального співвідношення між постійними і змінними витратами, вибір виду діяльності і структури продукції, ефективне управління не обіговими активами, забезпечення раціональної структури капіталу, правильний вибір стратегії і тактики управління фінансовими ресурсами і прибутком, впровадження нових технологічних моделей та забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції, дослідження і розробка можливих шляхів розвитку фінансів

підприємства в перспективі – фактори, які повністю або частково залежать від підприємств [16].

На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стійкість підприємства економічні, фінансові, політичні, соціальні та екологічні чинники. Вони можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і ліквідацію підприємства.

Головною метою механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств є досягнення фінансової безпеки та стабільності їх функціонування і розвитку в поточному та перспективному періодах [7, с. 294]. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від яких залежить загальний результат діяльності суб'єкта господарювання (рис. 1.1). Для ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства необхідна належна система забезпечення цього процесу, яка включає:

- інформаційно-аналітичне забезпечення механізму включає інформаційну базу (фінансову звітність, показники, індикатори та ін.), яка необхідна для аналізу та забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання;
- програмно-технічне забезпечення – це науково-методичні та теоретико-методологічні напрацювання щодо діагностики та управління фінансовою стійкістю підприємств, інформаційна техніка, технології та програми для аналізу, планування та прогнозування рівня фінансової стійкості підприємства;
- нормативно-правове забезпечення – це законодавча база, що регламентує права і обов'язки суб'єктів підприємницької діяльності, стандарти, норми, нормативи. Також сюди відносяться положення, інструкції, накази та інша документація, що створюється на самому підприємстві, стосується фінансово-господарської діяльності та є обов'язковою для виконання;

- кадрове забезпечення механізму включає підготовку та підвищення кваліфікації кадрів, які володіють відповідними навиками щодо оцінювання та підвищення рівня фінансової стійкості підприємства [16, с. 325].

Рис. 1.1. Основні складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [30, с. 220; 31, с. 154; 33, с. 126]

Процес формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити у вигляді послідовності пов'язаних між собою етапів (рис. 1.2).

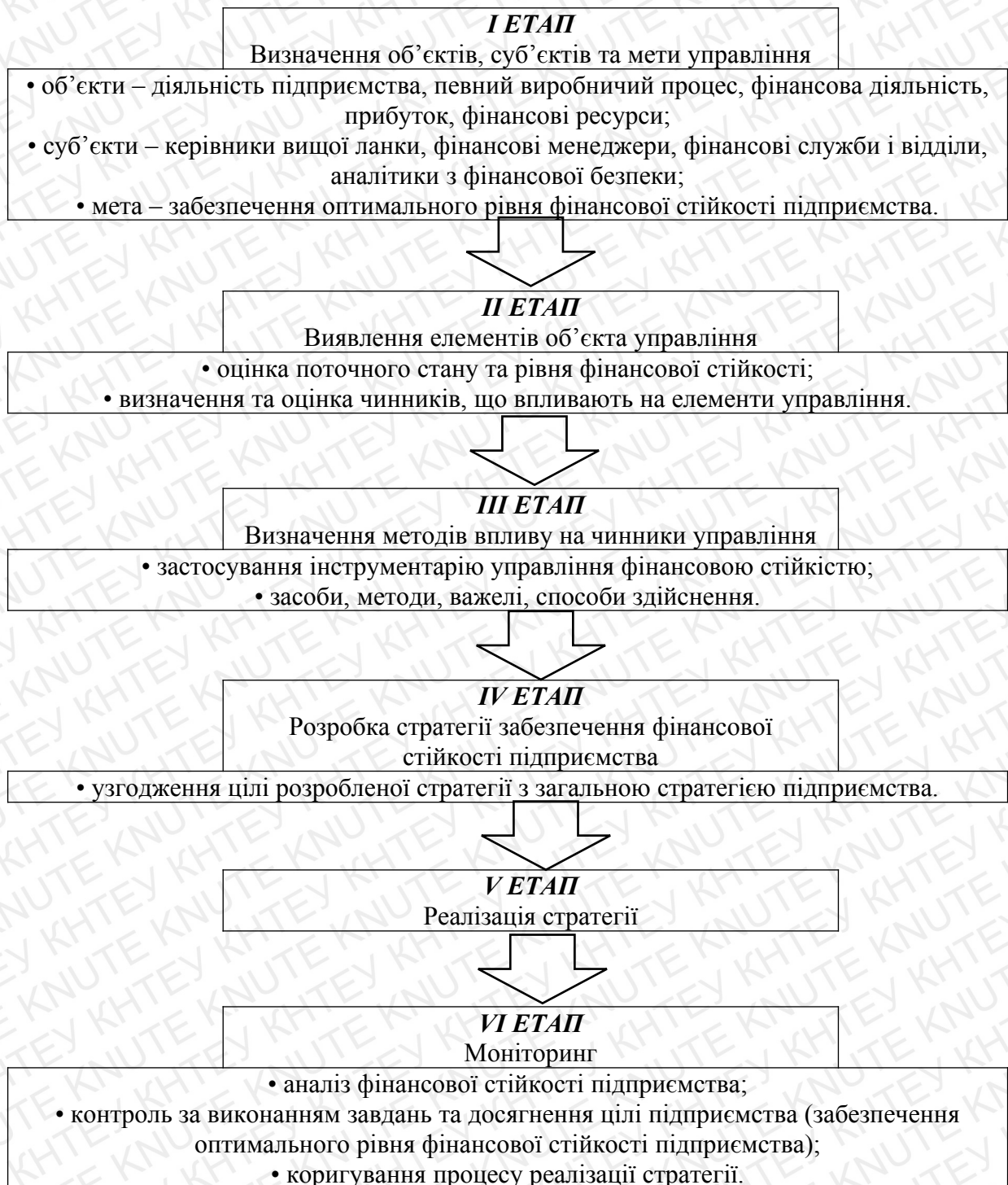

Рис. 1.2. Послідовність етапів розробки механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [43, с. 200]

Ефективне функціонування будь-якого фінансового механізму залежить від узгодженого, цілеспрямованого, взаємодоповнюючого функціонування всіх складових частин механізму.

Важливим етапом управління фінансовою стійкістю підприємства є її аналіз та постійний моніторинг. Фінансова стійкість підприємства визначається системою взаємопов'язаних показників, зміна одного з показників призводить до зміни інших, тому складним, але основним завданням управління фінансовою стійкістю будь-якого підприємства є неперервний аналіз взаємозв'язків основних показників в загальній структурі даної системи, динаміки їх змін і наслідків впливу одних показників на інші.

Основним методом, що використовується у процесі оцінки фінансової стійкості, є метод відносних показників. Порівняння підходів різних науковців до оцінки фінансової стійкості підприємства дозволяє стверджувати, що найбільш поширеними є коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів і коефіцієнт реальної ціни. Важливим є порівняння фактичного рівня показників з їхніми нормативними значеннями [48, с. 109].

Для оцінки фінансової стійкості підприємства, окрім відносних показників, використовуються абсолютний показник – так званий трикомпонентний показник, який дозволяє визначити тип фінансової стійкості підприємства. Така оцінка фінансової стійкості ґрунтується на порівнянні обсягів запасів і витрат із величиною джерел їх фінансування [48, с. 110]. Альтернативним підходом до оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі абсолютних показників є розрахунок індикаторів фінансової стійкості [48, с.112].

Статичні методи оцінювання й аналізу фінансової стійкості підприємства безперечно є більш об'єктивними, проте поняття статичної стійкості виражається у відтворенні обсягів виробництва і, відповідно, загального економічного потенціалу у попередніх масштабах [27, с. 190].

Можна назвати шість основних прийомів аналізу:

- горизонтальний (часовий) аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
- трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренда, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою тренда здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;
- порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства, а також міжгосподарський аналіз показників фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками;
- факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження [39, с.108-109].

Основні показники, які використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємств, наведені у табл. 1.1.

Розрізняють чотири типи фінансової стійкості [36, с. 321]:

1. Абсолютна стійкість має місце, коли виконується нерівність:

$$З < \text{ВОК} \quad (1.1)$$

Це означає, що для забезпечення формування запасів підприємства достатньо його власних обігових коштів.

2. Нормальна стійкість характеризується виконанням співвідношення:

$$З < \text{ВОК} + \text{К}^{\text{Д}} \quad (1.2)$$

де $\text{К}^{\text{Д}}$ – довгострокові кредити та позики (рядок 1595 балансу).

Для забезпечення формування запасів, крім власних обігових коштів, залучаються довгострокові кредити та позики.

Таблиця 1.1

Система показників оцінки фінансової стійкості

Назва коефіцієнта	Характеристика коефіцієнта	Методика розрахунку	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу та характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень	$\frac{p. 1495}{p. 1900}$	> 0,5
2. Коефіцієнт фінансової залежності	Зростання цього коефіцієнта обумовлює збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства; є показником, оберненим до коефіцієнта автономії	$\frac{(p. 1900 - p. 1495)}{p. 1900}$	< 0,5
3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Відображає ту частину оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу	$\frac{(p. 1495 - p. 1095)}{p. 1195}$	> 0,1
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Визначається як відношення власного капіталу до оборотних активів; коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності	$\frac{p. 1495}{p. 1195}$	> 0,4
5. Коефіцієнт поточних зобов'язань	Коефіцієнт характеризує питому вагу поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань	$\frac{p. 1695}{(p. 1595 + p. 1695)}$	> 0,5

6.Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Коефіцієнт характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами	$\frac{p. 1095}{p. 1495}$	>0,5
--	--	---------------------------	------

7. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Коефіцієнт характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел зобов'язань	$\frac{p. 1595}{(p. 1595 + p. 1695)}$	<0,2
8. Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	Показник демонструє, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу, а також характеризує фінансову стійкість підприємства	$\frac{p. 1495}{(p. 1595 + p. 1695)}$	>1,0
9. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику)	Показник демонструє, скільки гривень залученого капіталу припадає на 1 грн. власного капіталу; цей коефіцієнт є зворотним попередньому	$\frac{(p. 1595 + p. 1695)}{p. 1495}$	<1,0

Продовження табл. 1.1

3. Нестійкий фінансовий стан виникає тоді, коли для забезпечення запасів крім власних обігових коштів та довгострокових кредитів і позик, залучаються короткострокові кредити та позики.

$$З < \text{ВОК} + K^{\text{Д}} + K^{\text{К}} \quad (1.3)$$

де $K^{\text{К}}$ – короткострокові зобов'язання (рядок 1695 балансу).

4. Кризовий фінансовий стан має місце, коли для забезпечення запасів не вистачає стабільних джерел їх формування.

$$З > \text{ВОК} + K^{\text{Д}} + K^{\text{К}} \quad (1.4)$$

Для визначення типу фінансової стійкості за даними балансу, доцільно скласти агрегований баланс, позиції активу і пасиву, що за ступенем агрегації відповідають меті аналізу.

Досить широкого розповсюдження набула модель Ковальова, що формується за схемою покриття запасів і витрат з метою визначення абсолютних показників фінансової стійкості підприємства. Для характеристики ступеня забезпеченості запасів і витрат визначають наявність джерел для їх формування [6].

Показник наявності власних та довгострокових позикових коштів (ВДПК) визначається за формулою:

$$\text{ВДПК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ} - \text{НА} \quad (1.5)$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання.

Загальний розмір основних джерел формування запасів та витрат визначається за формулою (ОК):

$$\text{ОК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ} + \text{КЗ} - \text{НА} \quad (1.6)$$

де КЗ – це позикові кошти та короткострокові кредити.

Кожен з вищезазначених показників наявності джерел формування запасів і витрат повинен бути зменшеним на суму іммобілізації оборотних коштів у складі інших оборотних активів та дебіторів.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів та витрат відповідають три показники забезпеченості запасів їх формування.

Нестача (-) або надлишок (+) власних обігових коштів:

$$\pm \Delta \text{ВОК} = \text{ВОК} - \text{ЗВ} \quad (1.7)$$

де ЗВ – запаси та витрати.

Нестача (-) або надлишок (+) довгострокових джерел формування запасів та власних обігових коштів:

$$\pm \Delta \text{ВДПК} = \text{ВДПК} - \text{ЗВ} \quad (1.8)$$

Нестача (-) або надлишок (+) загального розміру основних джерел формування запасів та витрат:

$$\pm \Delta \text{ОК} = \text{ОК} - \text{ЗВ} \quad (1.9)$$

Методика В. В. Ковальова набула подальшого розвитку у працях проф. А. Д. Шеремета і Р. С. Сайфуліна та інших дослідників [16].

За допомогою показників забезпеченості запасів та витрат джерелами їх формування визначають відповідно фінансову ситуацію за ступенем стійкості.

Наведені в науковій літературі критерії не є однозначними для усіх підприємств. Багато залежить від галузі, ринкової ситуації та репутації підприємства (неплатежів, порушення фінансової дисципліни).

Прийняття рішень щодо структури капіталу спричиняє необхідність кількісного оцінювання вигід і ризиків, пов'язаних із формуванням фінансового левериджу. Розрахунок ефекту фінансового важеля підприємства або ефекту фінансового левериджу (ЕФВ) здійснюється за такою формулою [10, с. 264]:

$$EФВ = (1 - n) \times (EP - CCB) \times \frac{\overline{ПК}}{\overline{ВК}}, \quad (1.10)$$

де n – ставка податку на прибуток підприємства, частки одиниці;

EP – економічна рентабельність;

CCB – середня ставка відсотку за користування позиковими ресурсами;

$\overline{ПК}$ – середня сума позикового капіталу;

$\overline{ВК}$ – середня сума власного капіталу.

Розрахунок економічної рентабельності (EP):

$$EP = \frac{HPEI}{A} \cdot 100 = \frac{\Phi PЗДдоп + \Phi B}{BK + PK} \cdot 100, \quad (1.11)$$

де $HPEI$ – нетто – результат експлуатації інвестицій;

$\Phi PЗДдоп$ – сума фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування;

ΦB – сума фінансових витрат.

Розрахунок середньої ставки відсотку за користування позиковими ресурсами (CCB):

$$CCB = \frac{\Phi B}{PK} \cdot 100. \quad (1.12)$$

Коефіцієнт фінансового левериджу є тим важелем, який мультиплікує позитивний або негативний ефект, що отримується за рахунок відповідного значення його диференціала. При позитивному значенні диференціала будь-

який приріст коефіцієнта фінансового левериджу викликатиме ще більший приріст коефіцієнта рентабельності власного капіталу, а при негативному значенні диференціала приріст коефіцієнта фінансового левериджу призводитиме до ще більшого темпу зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Знання механізму дії фінансового левериджу на рівень прибутковості власного капіталу і рівень фінансового ризику дозволяє цілеспрямовано управляти як вартістю, так і структурою капіталу компанії [45, с. 435].

Запас фінансової стійкості (ЗФС) проводять з урахуванням таких чинників, як операційний дохід (ОД), постійні витрати (ПВ) та змінні витрати (ЗВ), за формулою:

$$\text{ЗФС} = \frac{\text{ОД} - \text{ПВ} - \text{ЗВ}}{\text{ОД} - \text{ЗВ}} * 100 \quad (1.14)$$

Зі зростанням виручки запас стійкості зростає, зі зниженням – навпаки [35, с. 198].

Отже, володіючи інформацією про виручку, маржинальний прибуток і постійні витрати за допомогою наведених формул, менеджери можуть контролювати ключові індикатори виробництва, а отже, управляти фінансовою стійкістю підприємства. Для збереження або підвищення фінансової стійкості підприємства необхідно постійно досліджувати чинники, що спричиняють появу негативних тенденцій і явищ у розвитку підприємства. Доцільним є проведення, в першу чергу, аналізу внутрішніх чинників, що спрямовано на з'ясування характеру їх впливу на зміну показника запасу фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «ТРЕВЕЛ ПЛЮС»

2.1. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємства

Одним з істотних компонентів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку. В свою чергу, самі фінансові ресурси можуть бути в необхідному обсязі сформовані тільки за умови ефективної діяльності, що забезпечує одержання прибутку, який створює фінансову базу для розвитку бізнесу.

Аналітична частина випускної кваліфікаційної роботи виконана за матеріалами туристичної компанії ТОВ «Тревел Плюс», фінансова звітність якої за 2016-2018 рр. наведена в додатках Д, Е, Є.

На початковому етапі аналізу показників фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» проведемо загальну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, динаміка яких за 2016 - 2018 рр. представлена в табл. 2.1.

Наведені розрахунки свідчать про зменшення обсягів доходу від реалізації, чистих зароблених премій, а також валового прибутку протягом 2016 – 2018 років, що є негативним для діяльності ТОВ «Тревел Плюс». Витрати на збут у 2018 році збільшились на 36,5% в порівнянні з попереднім роком, що вплинуло на від’ємний фінансовий результат.

Стаття адміністративних витрат у 2018 році залишилась на рівні 2017 року, збільшившись лише на 1 тис. грн.

Позитивним стало суттєве зменшення обсягів інших операційних витрат та фінансових витрат, проте це не вплинуло на збитковий результат діяльності ТОВ, що наприкінці 2018 року зріс на 40% або на 625 тис. грн.

Таблиця 2.1

**Динаміка основних фінансових показників діяльності
ТОВ «Тревел Плюс» за 2016 – 2018 рр., тис. грн.**

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
				2017/2016	2018/2016	2017/2016	2018/2016
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робот, послуг)	1024	853	747	-171	-277	-16,70	-27,05
Чисті зароблені страхові премії	-294	-277	-348	17	-54	-5,78	18,37
Валовий прибуток	730	576	369	-154	-361	-21,10	-49,45
Інші операційні доходи	1857	230	72	-1627	-1785	-87,61	-96,12
Адміністративні витрати	1824	1704	1705	-120	-119	-6,58	-6,52
Витрати на збут	649	494	778	-155	129	-23,88	19,88
Інші операційні витрати	742	84	59	-658	-683	-88,68	-92,05
Фінансовий результат від операційної діяльності (збиток)	-628	-1476	-2101	-848	-1473	135,03	234,55
Фінансові витрати	624	262	77	-362	-547	-58,01	-87,66
Чистий прибуток (збиток)	-1552	-1738	-2177	-186	-625	11,98	40,27

На наступному етапі аналізу проведемо аналіз основних абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс», а також визначимо тип фінансової стійкості для досліджуваного підприємства (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

**Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»,
тис.грн. (за методикою В.В. Ковальова)**

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Запаси (З)	151	136	136
Власні обігові кошти (ВОК)	-3567	-5100	-7086
Довгострокові кредити та позики ($K^{\text{д}}$)	0	0	0
Короткострокові кредити та позики ($K^{\text{к}}$)	9113	10257	12557
Стан фінансової стійкості	$Z < BOK + K^{\text{д}} + K^{\text{к}}$ (нестійкий фінансовий стан)		

Як бачимо з даних, наведених в табл. 2.2, обсяг власних оборотних коштів за 2016-2018 рр. залишається на від'ємному рівні (за рахунок від'ємного власного капіталу) та збільшились на 3519 тис. грн. Поточні зобов'язання підприємства зросли на 3444 тис. грн. на кінець 2018 року, що негативно позначилось на фінансовій стійкості ТОВ «Тревел Плюс».

Отже, на протязі всього досліджуваного періоду фінансовий стан ТОВ «Тревел Плюс» був нестійким, обсяг власних обігових коштів був від'ємним і для покриття запасів підприємство залучало короткострокові кредити та позики.

Доцільно розглянути багаторівневу схему покриття запасів і витрат з метою визначення абсолютних показників фінансової стійкості підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Аналіз фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел
покриття запасів ТОВ «Тревел Плюс», тис. грн.
(за методикою В.В. Ковальова)**

№ п/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1.	Власний капітал	-1561	-3299	-5476
2.	Необоротні активи	2006	1801	1610
3.	Власні обігові кошти (р.1 – р. 2)	-3567	-5100	-7086
4.	Довгострокові зобов'язання	0	0	0
5.	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р. 3 + р. 4)	-3567	-5100	-7986
6.	Короткострокові кредити та позики	9113	10257	12557
7.	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р. 5 + р. 6)	5546	5157	5471
8.	Запаси	151	136	136
9.	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (р. 3 - р. 8)	-3718	-5236	-7222
10.	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р. 5 - р. 8)	-3718	-5236	-7222
11.	Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів (р. 7 - р. 8)	5395	5021	5335
12.	Запас стійкості фінансового стану, днів	257,18	259,78	271,23

(р.11:360/усі джерела)			
------------------------	--	--	--

Продовження табл. 2.3

13.	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття на 1 грн. запасів (р.11/р.8)	35,73	36,92	39,23
Показники типу фінансової стійкості				
Тривимірний показник		0,0,1	0,0,1	0,0,1
Тип фінансової стійкості		Нестійкий	Нестійкий	Нестійкий

Таким чином, аналіз фінансової стійкості показав нестійкий фінансовий стан на протязі всього досліджуваного періоду, що пояснюється негативним значенням власних оборотних коштів ТОВ «Тревел Плюс».

Відсутність довгострокових зобов'язань є традиційним фактом в діяльності українських підприємств через високу вартість кредитів та проблематичність залучення так званих «довгих» коштів, особливо для невеликих компаній. Проте поточні зобов'язання на досліджуваному підприємстві, як товарного, так і нетоварного характеру, зростають, що призводить до розбалансування діяльності, порушення його фінансової рівноваги.

Відносна простота представленої вище методики робить її доступною для використання як у зовнішньому, так і внутрішньому аналізі фінансового стану підприємства. Однак відомо, що чим простіший інструмент для вимірювання, тим менша його точність. У цьому полягає основний недолік розглянутої методики: її застосування, як правило, обмежується експрес-аналізом, який проводиться для попередньої оцінки фінансової стійкості підприємства за іншими показниками.

2.2. Оцінка фінансової стійкості за відносними показниками

Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості варто доповнити розрахунками коефіцієнтів, які базуються на співвідношеннях між окремими статтями фінансової звітності підприємства та відображають

наявність і використання фінансових ресурсів. У світовій практиці існує велика кількість різних систем відносних показників фінансової стійкості.

Основні відносні показники ТОВ «Тревел Плюс» наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка показників фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріст, (+/-)	
				2017/ 2016	2018/ 2016
1. Коефіцієнт автономії	-0,207	-0,474	-0,773	-0,267	-0,567
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,207	1,474	1,773	0,267	0,567
3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,643	-0,989	-1,295	-0,346	-0,652
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,281	-0,640	-1,001	-0,358	-0,719
5. Коефіцієнт поточних зобов'язань	1,0	1,0	1,0	0	0
6. Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	-1,285	-0,546	-0,294	0,739	0,991
7. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	-	-	-	-	-
8. Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	-0,171	-0,322	-0,436	-0,150	-0,265
9. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику)	-5,838	-3,109	-2,293	2,729	3,545

Провівши розрахунки у табл. 2.4, можна зробити такі висновки:

1) на кінець 2016–2018 років коефіцієнт автономії ТОВ «Тревел Плюс» мав низьке значення, нижче від нормативного (у 2018 році значення - 0,773 проти нормативу в 0,5); значення показників фінансової залежності та автономії свідчили про те, що підприємство мало високий рівень залежності від позикових джерел фінансування діяльності;

2) коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами на кінець 2018 року зменшився до значення в -1,3, тобто власного капіталу було недостатньо для покриття навіть необоротних активів;

3) коефіцієнт маневреності власного капіталу впродовж всього досліджуваного періоду мав від'ємне значення, а у 2018 році сягнув за позначку -1. Від'ємне значення показника свідчить, що власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів необхідно звертатися до позичкових джерел фінансування. Це веде до зниження фінансової стійкості;

4) значення показників фінансової стійкості (-0,171; -0,322; -0,436) та фінансового ризику (-5,848, -3,109; -2,293) свідчать про низьку фінансову стійкість підприємства протягом досліджуваного періоду.

Отже, жоден із коефіцієнтів фінансової стійкості не відповідає нормативу, який вказано у табл. 1.1. Крім того, майже всі коефіцієнти від'ємні, що свідчить про нестійке фінансове становище компанії-туроператора.

Коефіцієнт фінансової залежності збільшувався протягом всього періоду (1,207; 1,474; 1,773;), що було далеким від норми $< 0,5$ (рис. 2.1).

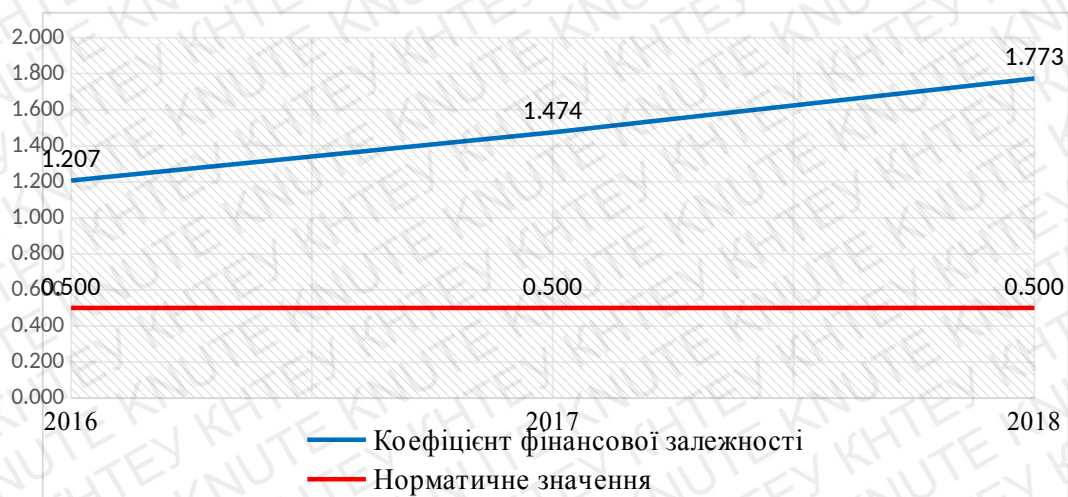

Рис. 2.1. Порівняння фактичного значення коефіцієнта фінансової залежності ТОВ «Тревел Плюс» у 2016-2018 рр. з нормативним значенням

Коефіцієнт фінансового ризику показує, скільки одиниць залучених засобів припадає на кожну одиницю власних. За весь досліджуваний період

відбувалося зростання показника (-5,84; -3,11; -2,29), ці значення далекі від нормативного значення $< 0,2$ (рис.2.2), що свідчить про велику залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто у підприємства знижена фінансова стійкість.

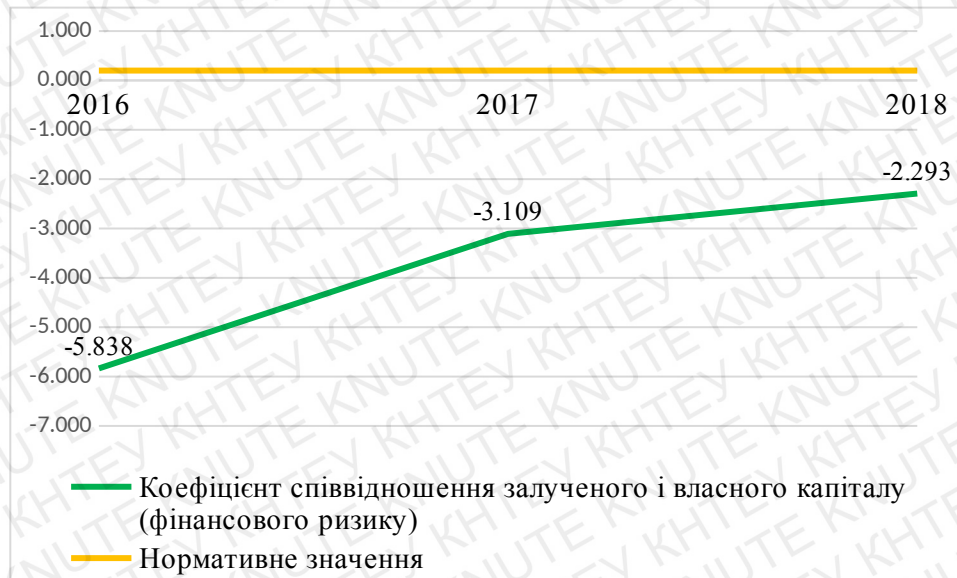

Рис. 2.2. Порівняння фактичного значення коефіцієнта фінансового ризику ТОВ «Тревел Плюс» у 2016-2018 рр. з нормативним значенням

Як бачимо з рис. 2.2, коефіцієнт фінансового ризику зростає, проте ще далекий від нормативного значення.

Отже, з розрахованих вище показників, можемо відмітити, що ТОВ «Тревел Плюс» знаходиться в нестійкому фінансовому стані, а всі фінансові показники далекі від нормативних, що є негативним чинником для підприємства. Потрібно підвищити рівень резервного капіталу та нерозподіленого прибутку, а також збільшити власний капітал, який впав катастрофічно низько.

Також підприємству необхідно приймати заходи щодо нарощування доходів, чистого прибутку, паралельно знижуючи обсяги запозичень. Оскільки мова йде про компанію, основні види діяльності якої пов'язані із наданням послуг, то величина оборотних активів є незначною (левова частка яких - витрати майбутніх періодів та дебіторська заборгованість), тому й

обсяги зобов'язань не повинні перевищувати вартість тих активів, які можна віднести до ліквідних. Детальніше заходи щодо підвищення фінансової стійкості будуть представлені в наступному розділі.

Проведемо факторний аналіз запасу фінансової стійкості (ЗФС), результати якого узагальнимо в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Факторний аналіз запасу фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріст, (+/-)		
				2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016
1. Надходження коштів від операційної діяльності, тис. грн.	50145	58807	61874	8662	3067	11729
2. Витрачання коштів від операційної діяльності, тис. грн:						
- змінні	49453	57328	61545	7875	4217	12092
- постійні	1257	670	685	-587	15	-572
3. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	-565	809	-356	1374	-1165	209
4. Маржинальний дохід, тис. грн.	692	1479	329	787	-1150	-363
5. Коефіцієнт маржинального доходу	0,014	0,025	0,005	0,011	-0,020	-0,008
6. Поріг рентабельності, тис. грн.	91087,09	26640,09	128825,81	-64447,00	102185,72	37738,72
7. Запас фінансової стійкості, %	-81,65	54,70	-108,21	136,35	-162,91	-26,56

Розрахунки показали наявність тенденції зниження запасу фінансової стійкості підприємства у 2018 році, який порівняно з 2017 роком зменшився на 162,91 пункти, а порівняно з 2016 роком – на 26,56 пунктів.

Протягом досліджуваного періоду основною причиною падіння запасу фінансової стійкості було зростання суми змінних витрат. Порівняно з 2016 роком внаслідок збільшення у 2018 році змінних витрат на 12092 тис. грн. (24,45%), в той же час, зі зменшенням постійних витрат на 572 тис. грн. (на 45,5%) запас фінансової стійкості зменшився на 26,56.

Оскільки ТОВ «Тревел Плюс» на протязі досліджуваного періоду зазнавало збитків, доцільно розрахувати безприбутковий поріг, через який підприємство повинно перейти, щоб вийти із зони збитків і перейти в зону прибуткової діяльності (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз беззбитковості ТОВ «Тревел Плюс» у 2018 році

Показник	Вихідні дані	12% приріст виручки	12% зниження виручки
1.Операційний дохід, тис. грн.	61874	69298,88	-54449,12
2.Змінні витрати, тис. грн.	61545	68930,4	-54159,6
3.Маржинальний дохід, тис.грн.	329	368,48	-289,52
4.Коефіцієнт маржинального доходу	0,005	0,005	0,005
5.Постійні витрати, тис.грн.	685	685	685
6.Безприбутковий обіг, тис.грн.	128825,81	128825,81	128825,81
7.Запас фінансової міцності, тис.грн.	-66951,81	-59526,93	-183274,93
8.Запас надійності,%	-1,082	-0,859	-3,366
9.Прибуток, тис.грн.	-72446,33	-51132,93	-616900,66

Зі зростанням виручки запас надійності зростає, зі зниженням - навпаки.

Запас надійності не може бути більшим за одиницю. Як бачимо з табл. 2.6, запас надійності ТОВ «Тревел Плюс» складає -1,08, тобто при зниженні виручки (обсягу реалізації) на 108% підприємство втратить весь прибуток, але збитків ще не матиме.

Приріст виручки на 12% не дасть підприємству швидко вийти з зони беззбитковості, проте трохи покращить фінансові показники (запас надійності збільшиться до -0,86%).

Отже, аналіз точки беззбитковості та використання цього методу в практичній діяльності підприємства для планування дозволяє достатньо точно прогнозувати наслідки прийнятих управлінських рішень стратегічного і поточного характеру та визначити майбутній рівень прибутковості підприємства.

З розрахунків вище було виявлено, що власний оборотний капітал підприємства є від'ємним. Від'ємне значення власного оборотного капіталу

означає, що вся вартість оборотних активів і, навіть частина необоротних активів, фінансується за рахунок поточних зобов'язань.

Найбільший дефіцит власного оборотного капіталу підприємство мало у 2018 році, який становив -7086 тис. грн.

Від'ємне значення власного оборотного капіталу та зростаючий рівень дебіторської заборгованості сформували на ТОВ «Тревел Плюс» нестійке фінансове становище. Проте використання позикового капіталу можна вважати вигідною стратегією, яка здатна забезпечити примноження власного капіталу, і це можливо при умові, що плата за користування позиковими ресурсами не перевищує рентабельність власного капіталу, про що може свідчити ефект фінансового левериджу (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Оцінка ефекту фінансового важеля ТОВ «Тревел Плюс»

Показники	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріст, (+/-)	Темп приросту, %
Власний капітал, тис. грн	-2430	-4387,5	-1957,5	-0,45
Позиковий капітал, тис. грн	9685	11407	1722	-15,1
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн	-1738	-2177	-439,00	-0,11
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	-1738	-2177	-439,00	-0,11
Фінансові витрати, тис. грн	262	77	-185,00	-1,38
Нетто-результат експлуатації інвестицій, тис. грн	-1476	-2100	-624,00	-0,37
Середня ставка відсотка, %	2,71	0,68	-2,03	-1,28
Економічна рентабельність, %	-20,34	-29,92	-9,57	-0,51
Ефект фінансового важеля, %	75,33	65,22	-10,11	-1,26
Податковий коректор (частки одиниці)	0,82	0,82	0,00	0,00
Диференціал важеля, %	-23,05	-30,59	-7,54	-0,30
Коефіцієнт фінансового левериджу	-3,99	-2,60	1,39	-2,24
Зміна ефекту фінансового важеля за рахунок:				

Продовження табл. 2.7

Податкового коректора, %			0,00	-
Диференціалу важеля, %			-16,08	-
Коефіцієнта фінансового левериджу, %			-34,76	-

Як бачимо з табл. 2.7, значення ефекту фінансового важеля у 2018 році зменшилося до -10,11%, що було спричинено такими складовими як від'ємним значенням власного капіталу та фінансового результату.

За допомогою методу абсолютних різниць визначимо кількісний вплив зміни складових ефекту фінансового важеля на зміну його значення.

Так, за рахунок податкового коректора ефект фінансового важеля не змінився, оскільки ставка податку на прибуток не змінювалася. За рахунок зменшення диференціалу важеля на 7,54% його ефект зменшився на 16,08%. За рахунок збільшення коефіцієнта фінансового важеля на 1,39 його ефект скоротився на 34,76%.

Негативне значення диференціала приросту коефіцієнта фінансового левериджу призводить до ще більшого темпу зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

2.3. Інтегральна оцінка фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс»

Поряд із коефіцієнтним методом аналізу фінансової стійкості підприємства використовується інтегральний метод.

Інтегральний метод дає змогу дати інтегральну оцінку рівню фінансової стійкості за допомогою розрахунку таких показників, як: коефіцієнт автономії; коефіцієнт концентрації позикового капіталу; коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів; коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами; коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами. Перевагою даного підходу є те, що у процесі визначення інтегрального показника кожний із складових показників

розглядається у взаємозв'язку з іншими показниками. Таким чином показники фінансової стійкості за цим підходом характеризують стан і структуру активів підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття.

Побудова алгоритму визначення інтегрального показника фінансової стійкості підприємства здійснюється у такій послідовності [30, с. 219-220]:

- визначення набору коефіцієнтів для формування інтегрального показника фінансової стійкості;
- визначення для кожного коефіцієнта критичного значення;
- визначення вагомості окремих коефіцієнтів методом експертних оцінок або на основі правила Фішберна;
- формування інтегрального показника фінансової стійкості підприємства та встановлення шкали його оцінки;
- розрахунок фактичного значення інтегрального показника фінансової стійкості підприємства;
- порівняння нормативного та фактичного значень інтегрального показників фінансової стійкості підприємства.

Інтегральна оцінка фінансової стійкості підприємства може бути здійснена з використанням таких методів: бальний, рейтинговий, експрес-аналізу, аналізу стабільного зростання.

Для проведення інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства може бути використана методика кредитного скорингу Д. Дюрана, відповідно до якої підприємства класифікуються за ступенем ризику, виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості і рейтингу кожного показника, вираженого в балах на основі експертних оцінок (табл. 2.8) [52, с.72].

Групування підприємств за рівнем показників

Показник	Границі класів згідно з критеріями (бал)				
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас
Рентабельність сукупного капіталу %	30% і більше – 50 балів	Від 29,9 до 20% - від 49,9 до 35 балів	Від 19,9 до 10% - від 34,9 до 20 балів	Від 9,9 до 1% - від 19,9 до 5 балів	Менше 1% - 0 балів
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,0 і вище – 30 балів	Від 1,99 до 1,7- від 29,9 до 20 балів	Від 1,69 до 1,4- від 19,9 до 10 балів	Від 1,39 до 1,1 – від 9,9 до 1 балів	1 і нижче – 0 балів
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,7 і вище – 20 балів	Від 0,69 до 0,45 – від 19,9 до 10 балів	Від 0,44 до 0,3-5 балів від 9,9 до 5 балів	Від 0,29 до 0,2 – від 5 до 1 балів	менше 0,2 – 0 балів
Граничні значення класів	100 балів	Від 99 до 65 балів	Від 64 до 35 балів	Від 34 до 6 балів	0 балів

I клас – підприємства з гарним запасом фінансової стійкості, що дозволяє бути впевненим у поверненні позикових коштів.

II клас – підприємства, які демонструють деякий ступінь ризику по заборгованості, але ще не розглядаються як ризиковані.

III клас – проблемні підприємства.

IV клас – підприємства з високим ризиком банкрутства навіть після вжиття заходів щодо фінансового оздоровлення.

V клас – підприємства найвищого ризику, практично фінансово неспроможні.

Інтегральний підхід оцінки фінансової стійкості Кондракова Н. П. ґрунтується на розрахунку рейтингового числа фінансової стійкості (R), що включає шість основних показників даної групи (формула):

$$R = \sqrt{K_A^2 + K_M^2 + K_{\text{ВОК}}^2 + K_{\text{СЕЗ}}^2 + K_{\text{ЧД}}^2 + K_{\text{БА}}^2} \quad (2.1)$$

де K_A – коефіцієнт автономії;

K_M – коефіцієнт маневреності власного капіталу;

$K_{\text{ВОК}}$ – коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом;

$K_{\text{сез}}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання (чисельно дорівнює рентабельності капіталу, бо виплачені дивіденди рівні нулю):

$$K_{\text{сез}} = \frac{\text{ЧП} - \text{Дивіденди}}{\text{ВК}} \quad (2.2)$$

$K_{\text{чд}}$ – коефіцієнт чистого доходу:

$$K_{\text{чд}} = \frac{\text{ЧП} - \text{Амортизація}}{\text{ЧД}} \quad (2.3)$$

$K_{\text{ва}}$ – коефіцієнт співвідношення власних активів до вартості майна

Рейтингове число визначається за минулий період (R_0) і за звітний період (R_1). Якщо $R_1 > R_0$, то фінансова стійкість підприємства покращується і навпаки [52, с.78].

Визначимо рівень фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс», використовуючи методикою Дюрана (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Визначення класу фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» за методикою Д. Дюрана

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1. Чистий прибуток	-1552	-1738	-2177
2. Власний капітал	-1561	-3299	-5476
3. Оборотні активи	5546	5157	5471
4. Поточні зобов'язання	3329	3431	3801
5. Рентабельність капіталу	-0,994	-0,527	-0,398
6. Коефіцієнт поточної ліквідності	1,666	1,503	1,439
7. Коефіцієнт автономії	-0,207	-0,474	-0,773
Скоринговий бал	19,7	15	10,4
Клас фінансової стійкості	IV клас	IV клас	IV клас

Отже, згідно з методикою Д. Дюрана (табл. 2.9) ТОВ «Тревел Плюс» мало четвертий клас фінансової стійкості на протязі 2016-2018 рр. Тобто підприємство має високий ризик банкрутства навіть після вжиття заходів щодо фінансового оздоровлення.

Далі визначимо інтегральний коефіцієнт фінансової стійкості за підходом Кондракова (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Розрахунок інтегрального коефіцієнту фінансової стійкості за методикою Кондракова

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1.Коефіцієнт автономії	-0,207	-0,474	-0,773
2.Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,281	-0,64	-1,001
3.Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,643	-0,989	-1,295
4. Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,994	0,527	0,398
5.Чистий прибуток	-1552	-1738	-2177
6.Амортизація	5515	5701	7081
7. Дохід від реалізації продукції	1024	853	747
8.Коефіцієнт чистого доходу	3,870	4,646	6,565
9.Власний капітал	-1561	-3299	-5476
10.Підсумок активу балансу	7552	6958	7081
11.Коефіцієнт співвідношення власних активів до вартості майна	-0,207	-0,474	-0,773
Сума квадратів коефіцієнтів	16,544	23,700	47,131
Рейтингове число фінансової стійкості R	4,067	4,868	6,865

Таким чином, згідно з методикою Кондракова (табл. 2.10), фінансова стійкість ТОВ «Тревел Плюс» дещо зросла в динаміці. Але так як значення менше 10, то фінансова стійкість підприємства все одно не є достатньою.

Проведені дослідження довели, що рейтингові системи оцінки відрізняються одна від одної методиками розрахунку, джерелами отримання інформації, показниками, які використовуються, їх кількістю та широтою охоплення підприємств, рейтинг яких установлюють.

Для рейтингової оцінки рівня фінансової стійкості туристичних підприємств пропонуємо використати методи багатомірного порівняльного аналізу, зокрема бальний метод та метод Дельфі, та запропоновану раніше (табл. 1.1) систему показників.

Застосування бального методу оцінювання рівня фінансової стійкості підприємств туризму передбачає оцінку показників фінансової стійкості

згідно зі шкалою оцінювання фінансового стану позичальника, урахування їх вагомості значення і вагового коефіцієнту груп показників стану і структури капіталу та стану основних і оборотних активів й наприкінці визначення загального балу і порівняння його з допустимим балом, розрахованим на основі методики, розробленої Докієнко Л.М. [10, 251].

З метою встановлення рейтингу туристичних підприємств на основі їх фінансової стійкості було виставлено оцінку кожному показнику згідно додатку Б. Вихідні дані для розрахунків містить додаток В.

Бальні значення показників досліджуваних підприємств (див. додаток Г), зважені на вагомість кожного показника за формулою:

$$K_i = K_{fi} * \alpha_i \quad (2.4)$$

де K_i – значення і-го коефіцієнта з урахуванням вагомості;

K_{fi} – фактичне значення і-го коефіцієнта;

α_i – вагоме значення і-го коефіцієнта.

Отримані значення було відкориговано на ваговий коефіцієнт групи і визначено рейтинг підприємств на підставі інтегрального показника:

$$I_{\text{фс}} = \sum K_i * \beta_i \quad (2.5)$$

де β_i – ваговий коефіцієнт окремої групи показників. [41, с. 23]

Викладену вище методику було застосовано для визначення рівня фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» у порівнянні з аналогічними підприємствами туристичної галузі (рис. 2.3).

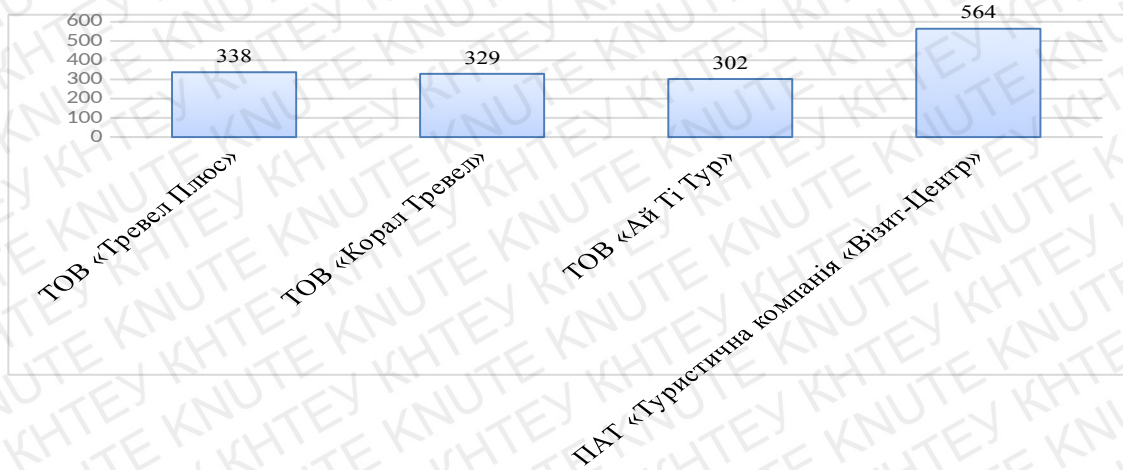

Рис. 2.3. Рівень фінансової стійкості підприємств туризму у 2018 році

Дані додатку Г свідчать, що найбільш фінансово стійким є ПАТ «Туристична компанія «Візит-Центр». Це підприємство має найбільшу загальну кількість балів, тому що значення його показників фінансової стійкості є набагато вищими за нормативні, отже, воно найнадійніше, комерційна діяльність приносить найбільший ефект і воно є більш фінансово стійким. Дещо менший рівень фінансової стійкості у ТОВ «Тревел Плюс». Зазначимо, що загальна кількість балів фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» суттєво нижча за встановлений за допомогою розрахунків мінімум балів, тому воно є фінансово нестійким, а отже, непривабливим для інвесторів і спонсорів.

Проаналізувавши фінансову стійкість підприємства ТОВ «Тревел Плюс» за 2016 - 2018 роки з використанням різних методик аналізу, робимо висновок, що підприємство знаходиться в нестійкому становищі, тобто підприємство має достатньо високий ризик банкрутства. Кредитори компанії ризикують втратити свої кошти та відсотки. Проведений аналіз масштабів кризового стану господарюючого суб'єкта ТОВ «Тревел Плюс» показав, що для поліпшення платоспроможності та фінансової стійкості даного підприємства необхідними є заходи, пов'язані з повним використання внутрішніх механізмів фінансової стабілізації.

РОЗДІЛ 3

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТОВ «ТРЕВЕЛ ПЛЮС»

Проведений аналіз фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» виявив слабкі місця в області управління фінансами. Тому основною рекомендацією для підприємства є необхідність приділення значної уваги детальному проробленню фінансової політики підприємства.

Для покращення управління фінансовою стійкістю ТОВ «Тревел Плюс» можна рекомендувати наступні заходи:

1. Поступове скорочення дебіторської заборгованості.
2. Збільшення власного капіталу шляхом залучення інвестицій.
3. Планувати свою діяльність з метою одержання прибутку.
4. Проаналізувати короткострокові зобов'язання, оскільки їх збільшення може призвести до зниження фінансування та втрати надійності перед кредиторами та, в свою чергу, наблизити підприємство до банкрутства.

В першу чергу, підприємству необхідно проводити постійний моніторинг фінансового стану та фінансової стабільності, в тому числі.

Існують різноманітні комбінації, сполучення і групи показників, що можуть бути застосовані для практичної оцінки фінансової стійкості підприємства без трудомістких розрахунків. На нашу думку, доцільно скористатись моделлю, що пов'язана із застосуванням методу кореляційно-регресійного аналізу.

Кореляція представляє собою ймовірну залежність між показниками, що не знаходяться у функціональній залежності. Використаємо даний метод для визначення тісноти зв'язку між показниками фінансової стійкості.

Для цього введемо наступні позначення:

x_1 – коефіцієнт незалежності;

u_1 – коефіцієнт співвідношення залучених і власних засобів;

x_2 – коефіцієнт маневреності власних засобів;

y_2 – коефіцієнт забезпечення власними засобами запасів.

Складаємо економічну модель:

$$y=ax+v, \quad (3.1)$$

де y – значення результативного показника, що знаходиться під впливом факторної ознаки;

x – факторна ознака;

a, v – параметри рівняння регресії;

a – показує, на скільки зміниться результативний показник при зміні факторного на одиницю. Для розрахунку параметрів рівняння регресії вирішимо систему:

$$\begin{aligned} \Sigma y &= na + y \Sigma x \\ \Sigma xy &= a \Sigma x + y \Sigma x^2 \end{aligned} \quad (3.2)$$

де n – кількість спостережень статистичних даних.

Зведемо розраховані нами коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» за усі досліджувані роки у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» у 2016-2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Коефіцієнт автономії (X_1)	-0,207	-0,474	-0,773
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (Y_1)	-5,838	-3,109	-2,293
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (X_2)	-0,281	-0,640	-1,001
Коефіцієнт забезпечення власними коштами запасів (Y_2)	-10,338	-24,257	-40,265

Для складання системи рівнянь розрахуємо значення сум X, Y, X^2 і $X*Y$ для кожної пари коефіцієнтів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Параметри рівняння регресії для X_1 і Y_1

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Сума
X_1	-0,207	-0,474	-0,773	-1,454
Y_1	-5,838	-3,109	-2,293	-11,24
X^2	0,043	0,225	0,598	0,865
$X*Y$	1,208	1,474	1,772	4,455

Складемо систему рівнянь для параметрів X_1 і Y_1

$$-11,24 = 3*a_1 + b_1*(-1,454)$$

$$4,455 = a_1*(-1,454) + b_1*0,865$$

З першого рівняння знаходимо: $a_1 = (-11,24 - b_1*(-1,454))/3$.

При підстановці в друге рівняння системи, одержуємо:

$$4,455 = -1,454*(-11,24 - b_1*(-1,454))/3 + b_1*0,865.$$

Звідси $b_1 = -6,192$, тоді $a_1 = -6,748$.

Тоді одержуємо, що $Y_1 = -6,748x_1 - 6,192$.

Так як оптимальне значення співвідношення залучених і власних коштів дорівнює 1, то, використовуючи знайдену залежність, знайшли $x_1 = -1,066$, тобто для досягнення оптимальних значень коефіцієнтів незалежності і співвідношення залучених і власних засобів ТОВ «Тревел Плюс» власний капітал повинен складати частку у 1,066 від усіх пасивів.

Тепер розрахуємо значення X_2 и Y_2 (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Параметри рівняння регресії для X_2 і Y_2

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Сума
X_2	-0,281	-0,64	-1,001	-1,922
Y_2	-10,338	-24,257	-40,265	-74,86

X^2	0,079	0,410	1,002	1,491
$X*Y$	2,905	15,524	40,305	58,735

Складемо систему рівнянь для параметрів X_2 і Y_2 :

$$-74,86 = 3*a_2 + b_2*(-1,922)$$

$$58,735 = a_2*(-1,922) + b_2*1,491$$

З першого рівняння знаходимо: $a_2 = (-74,86 - b_1*(-1,922))/3$.

При підстановці в друге рівняння системи, одержуємо:

$$58,735 = -1,922*(-74,86 - b_2*(-1,922))/3 + b_2*58,735$$

Звідси $b_2 = 41,499$, тоді $a_2 = 1,634$.

Тоді одержуємо, що $Y_2 = 1,634x_2 + 41,499$.

Так як значення коефіцієнту маневреності власних засобів повинно складати 0,4-0,6 (для розрахунку візьмемо середнє значення 0,5), то, використовуючи отримане рівняння, значення коефіцієнту забезпечення власними засобами запасів ТОВ «Тревел Плюс» буде дорівнювати -25,09. Тобто власні оборотні кошти повинні у 25,09 разів перевищувати запаси підприємства.

Так як жодне з визначених оптимальних співвідношень коефіцієнтів фінансової стійкості не виконується в практиці господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Тревел Плюс», то це підприємство закономірно відчуває фінансові труднощі і має нестійкий фінансовий стан.

Таким чином, при використанні запропонованої моделі можна активно впливати на рівень фінансової стійкості, підвищувати його до мінімально необхідного, а якщо він не перевищує мінімально необхідного рівня – використовувати отримані залежності коефіцієнтів фінансової стійкості для поліпшення структури активів і пасивів.

На наш погляд, в процесі управління фінансовою стійкістю підприємства необхідно використовувати індивідуальний підхід, аналізуючи не лише загальновідомі фінансові показники, а підходити до цього завдання комплексно, аналізуючи систему управління, що склалася на підприємстві,

структуру і якість кадрового потенціалу, маркетингову політику, адже в умовах ринкової економіки не достатньо тільки виробити продукцію, необхідно також вдало її продати, оскільки саме доходи, а в кінцевому результаті й прибутки визначають на скільки ефективно функціонувало підприємство.

Проаналізуємо особливості рентабельності власного капіталу ТОВ «Тревел Плюс» за допомогою факторного аналізу з використанням прийомів елімінування та розкриття аналітичних можливостей і переваг застосування прийому відносних (процентних) різниць.

Дослідимо причинно-наслідковий зв'язок рентабельності власного капіталу засобами факторного аналізу, метою якого є вияв впливу факторів на зміну результативного показника відносно його базового значення і/або з'ясування можливого приросту результативного показника внаслідок прогнозованої зміни окремих факторів, зокрема прийомами елімінування.

Проілюструємо застосування цих прийомів для зворотного факторного аналізу в наведених нижче аналітичних таблицях.

Таблиця 3.4

Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ «Тревел Плюс» за 2017 – 2018 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
1. Чистий прибуток, тис.грн.	-1738	-2177	-439	-20,17
2. Власний капітал, тис.грн	-2430	-4387,5	-1957,5	-80,56
3. Дохід (виручка) від реалізації, тис.грн	853	747	-106	-12,43
4. Сукупний капітал, тис.грн	6958	7081	123	1,77
5. Рентабельність власного капіталу, %	-71,52	-49,62	-21,904	-30,63

Як випливає з даних табл. 3.4, рентабельність власного капіталу підприємства за аналізований період зменшилась в абсолютному вираженні

на 21,9%, а у відносному – на 30,63%, що загалом негативно характеризує динаміку вигоди власників підприємства. Для розкриття причин такої зміни і з'ясування наявності резервів зростання рентабельності власного капіталу здійснимо розрахунки показників нової факторної системи (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Динаміка показників для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ «Тревел Плюс» за 2017-2018 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	Абсолютний приріс	Темп приросту, %
1.Рентабельність реалізації, % (X)	-203,75	-291,43	-87,68	-43,03
2.Коефіцієнт оборотності активів, % (Y)	0,12	0,11	-0,02	-13,95
3.Коефіцієнт структури капіталу, % (Z)	-2,86	-1,61	1,25	-43,64
5.Рентабельність власного капіталу, % (R)	-71,52	-49,62	-21,90	-30,63

Для виявлення впливу факторів на зміну результативного показника порівно з базовим значенням застосуємо прийом ланцюгових підстановок (табл. 3.6), суть якого полягає у поступовій заміні базових значень факторів на поточні для знаходження скоригованих розрахункових значень узагальнюючого показника та подальшому зіставленні кожного наступного розрахунку з попереднім.

Таблиця 3.6

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ТОВ «Тревел Плюс» за 2017-2018 рр. (прийомом ланцюгових підстановок)

№ п/п	Взаємодіючі факторні показники			Рентабельність власного капіталу, %	Вплив факторів
	Рентабельність реалізації, %	Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт структури капіталу		

0.	-203,75	0,12	-2,86	-71,52 (R ₀)	-
1.	-291,43	0,12	-2,86	-102,30 (R _I)	R _I – R ₀ = -30,78 (ΔRX)
2.	-291,43	0,11	-2,86	-88,03 (R _{II})	R _{II} – R _I = 14,27 (ΔRY)
3.	-291,43	0,11	-1,61	-49,62 (R _I)	R _I – R _{II} = 38,41 (ΔRZ)

З результатів проведених розрахунків випливає, що:

- зменшення прибутковості реалізації продукції на 87,68 % зумовило зменшення рентабельності власного капіталу на 30,78 %;
- зниження оборотності активів підприємства на 0,02 призвело до збільшення рентабельності власного капіталу на 14,27 %;
- зростання коефіцієнта фінансової структури на 1,25 (тобто зниження частки власного капіталу у сукупному) спричинило підвищення узагальнюючого показника на 38,41 %.

Прямий факторний аналіз полягає у прогнозуванні значень впливу окремих факторів на зміну результативного показника та його очікуваного рівня. Так, якщо прийняти поточні значення показників за даними табл. 3.4 за базу для прогнозування, можна моделювати як зміну факторів, так їх вплив на зміну результативного показника. Дослідимо, наприклад, як зміниться рентабельність власного капіталу підприємства відносно поточного значення, якщо його розмір залишиться незмінним, а за рахунок зростання сторонніх джерел сукупний капітал зросте на 549 тис. грн., обсяг чистого доходу від реалізації внаслідок розширення сфери збуту становитиме 823 тис. грн. при незмінній прибутковості реалізації на рівні поточного періоду (чистий прибуток за таких умов складатиме -2113,5 тис. грн.).

Таблиця 3.7

Вихідні дані для прямого факторного аналізу рентабельності ТОВ «Тревел Плюс» власного капіталу

Показники	2018 р.	2019 р.	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
1. Чистий прибуток, тис.грн.	-2177	-2113,5	63,5	2,92

2.Власний капітал, тис.грн	-4387,5	-3740	647,5	-14,76
3.Дохід (виручка) від реалізації, тис.грн	747	823	76	10,17
4.Сукупний капітал, тис.грн	7081	7630	549	7,75
5.Рентабельність власного капіталу, %	-49,62	-56,51	-6,89	-13,89

Для з'ясування наявності резервів зростання рентабельності власного капіталу здійснимо розрахунки показників факторної системи (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Динаміка показників факторного аналізу

Показники	2018 р.	2019 р.	Абсолютний приріс	Темп приросту, %
1.Рентабельність реалізації, %	-291,43	-256,8	34,63	11,88
2.Коефіцієнт оборотності активів, %	0,11	0,11	0	0
3.Коефіцієнт структури капіталу, %	-1,61	-2,04	-0,43	-26,71
4.Рентабельність власного капіталу, %	-49,62	-56,51	-6,89	-13,89

Для виявлення впливу факторів на зміну результативного показника у плановому 2019 році порівняно зі значеннями 2018 року застосуємо прийом ланцюгових підстановок (табл.3.9).

Таблиця 3.9

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу

ТОВ «Тревел Плюс» за 2018-2019 рр.

(прийомом ланцюгових підстановок)

№ п/п	Взаємодіючі факторні показники			Рентабельність власного капіталу, %	Вплив факторів
	Рентабельність реалізації, %	Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт структури капіталу		

0.	-291,43	0,11	-1,61	-49,62	-
1.	-256,8	0,11	-1,61	-45,48	-4,14
2.	-256,8	0,11	-1,61	-44,60	-0,88
3.	-256,8	0,11	-2,04	-56,51	11,91

Проведені планові розрахунки показали, що:

- збільшення прибутковості реалізації продукції на 34,63 зумовило зменшення рентабельності власного капіталу на 4,14 %;
- показник ділової активності підприємства (прискорення оборотності активів) залишився на рівні 2018 року, проте це призвело до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,88 %;
- зменшення коефіцієнта структури капіталу на 0,43 (тобто зниження частки власного капіталу у сукупному) спричинило збільшення узагальнюючого показника проти значення 2018 року на 11,91 %.

Таким чином розглянута модель рентабельності власного капіталу і прийоми факторного аналізу дають змогу не тільки виявити вплив факторів на відхилення узагальнюючого показника відносно базового рівня та з'ясувати згадані можливості його зростання, але й керувати факторами, що його визначають, шляхом імітаційного моделювання варіативних ситуацій з метою досягнення оптимального рівня вигоди власників.

Отже, з розрахунків вище можемо помітити, що для підвищення фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» доцільно збільшити частку власного капіталу в сукупному капіталі, мінімізувати собівартість продукції для збільшення прибутку підприємства та максимізувати джерела отримання доходів.

Розглянемо оптимістичний план розвитку ТОВ «Тревел Плюс» за допомогою планування збільшення чистого прибутку на найближчі роки (рис. 3.1).

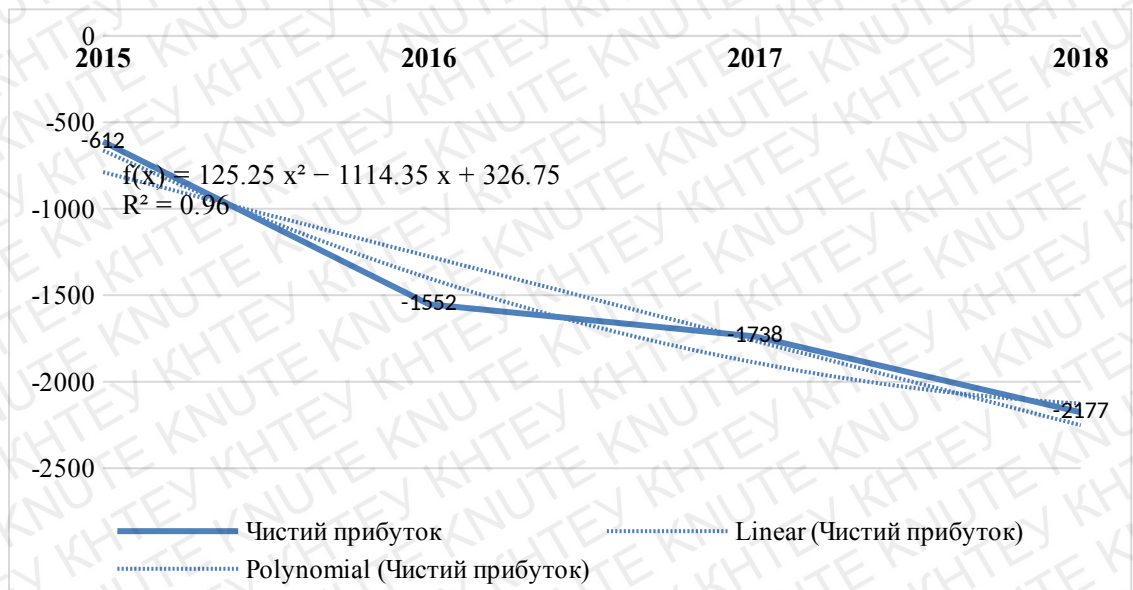

Рис. 3.1. Формування лінії тренду чистого доходу на основі фактичних даних за 2015-2018 рр. ТОВ «Тревел Плюс»

За допомогою програми MS Excel – 2010 розрахуємо прогнозні дані чистого прибутку від реалізації послуг ТОВ «Тревел Плюс» до 2023 року (рис. 3.2).

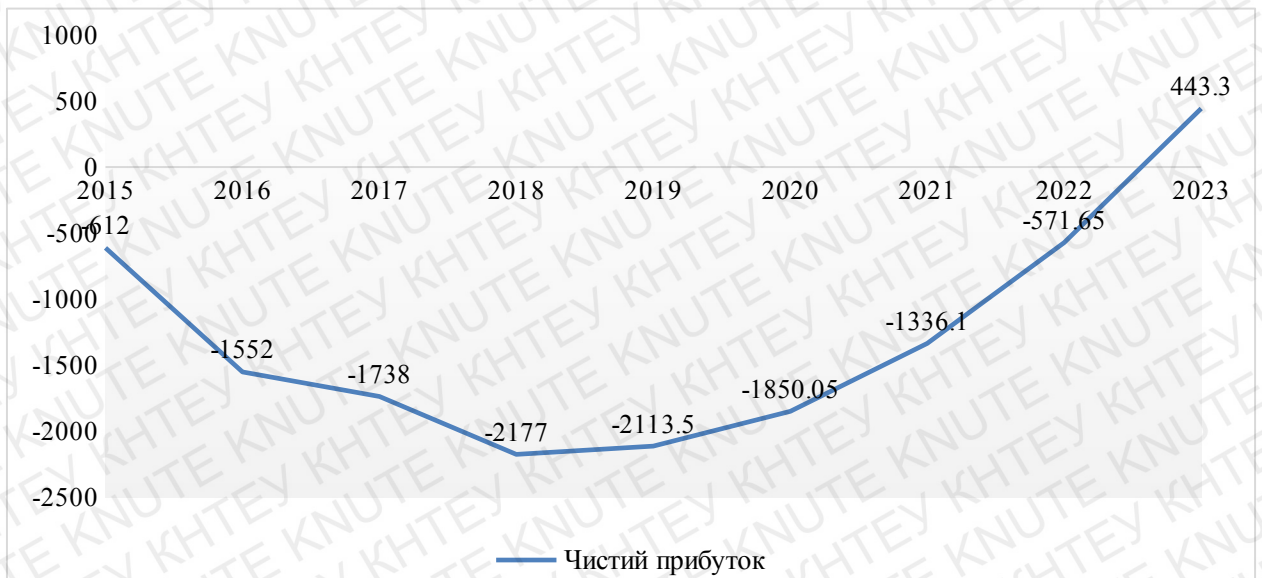

Рис. 3.2. Прогнозні розрахунки чистого доходу ТОВ «Тревел Плюс» на період до 2023 року

З даних на рис. 3.2 ми бачимо, що ТОВ «Тревел Плюс» в майбутньому доцільно було б планувати свою діяльність так, щоб зростав чистий дохід. Як бачимо, підприємство зможе вийти із зони збитків на протязі п'яти років. Проте підприємству туристичної галузі досить складно притримуватись планових показників і враховувати обсяги інфляції та зміни курсу валют, а отже, в майбутніх роках дані показники є лише плановими й відхилення від них спрогнозувати досить тяжко.

Для вдосконалення управління механізмом фінансової стійкості доцільно здійснювати наступні заходи:

- Проводити ефективне управління оборотними активами.
- Забезпечити раціональну структуру капіталу.
- Здійснити правильний вибір тактики і стратегії управління фінансовими ресурсами, прибутком, визначивши стратегічні і поточні цілі діяльності підприємства.
- Періодично здійснювати моніторинг фінансових показників, визначати їх відхилення від нормативних значень та виявляти причини цих відхилень з метою їх виправлення.
- Здійснювати фінансове прогнозування, тобто дослідження та розробку можливих шляхів розвитку фінансів підприємства в перспективі.
- Підвищити рівень системи управління підприємства загалом, ґрунтуючись на засадах ринкової економіки.

Вжиття запропонованих заходів допоможе суттєво покращити рівень управління фінансовою стійкістю на підприємстві.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі ми провели аналіз теоретичних аспектів фінансової стійкості, під час якого було з'ясовано, що фінансова стійкість підприємства є однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства.

Визначили, що фінансова стійкість – це такий фінансовий стан, при якому досягається фінансова незалежність підприємства від позикових джерел фінансування, забезпечується його платоспроможність та довгострокова перспектива розвитку діяльності підприємства.

Фінансова стійкість розглядається як залежність підприємства від ефективної політики управління фінансовими ресурсами та визначається оптимальною структурою активів, співвідношенням власних і позикових коштів, активів та джерел їх фінансування.

Для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних і відносних показників. На основі цих показників в другому розділі роботи проаналізовано фінансову стійкість ТОВ «Тревел Плюс» та визначено тип фінансової стійкості даного підприємства.

Аналіз складових фінансового стану підприємства показав зменшення обсягів доходу від реалізації, чистих зароблених премій, а також валового прибутку протягом 2016 – 2018 років, що є негативним для діяльності ТОВ «Тревел Плюс». Позитивним стало зменшення адміністративних витрат та інших операційних витрат, проте це не вплинуло на збитковий результат діяльності ТОВ, що наприкінці 2018 року зріс на 40% або на 625 тис.грн.

Коефіцієнт фінансової залежності збільшувався протягом 2016-2018 рр. (відповідно на 1,207; 1,474; 1,773;), що було далеким від норми $< 0,5$.

За весь досліджуваний період відбувалося зростання коефіцієнту фінансового ризику (відповідно на -5,84; -3,11; -2,29), ці значення далекі від

нормативного значення $< 0,2$, що свідчить про велику залежність підприємства від зовнішніх коштів.

Було виявлено наявність тенденції зниження запасу фінансової стійкості підприємства у 2018 році, який порівняно з 2017 роком зменшився на 6,3 пункти, а порівняно з 2016 роком – зріс на 20,5 пункти.

Протягом досліджуваного періоду основною причиною падіння запасу фінансової стійкості було зростання суми змінних витрат. Порівняно з 2016 роком внаслідок збільшення у 2018 році змінних витрат на 12152 тис. грн. (25,6%), в той же час зі зменшенням постійних витрат на 572 тис. грн. (на 45,5%) запас фінансової стійкості збільшився на 20,49.

Проте, провівши рейтингову оцінку підприємств туристичної галузі, було помічено такі закономірності як: відсутність статей запасів та довгострокових позикових коштів, низький рівень власного капіталу. Це є специфікою даних підприємств, що використовують авансові розрахунки.

У 2017 році залучення підприємством позикового капіталу в сумі 9685 тис.грн. на 75,33% збільшило рентабельність його власних коштів. Це сталося внаслідок перевищення економічної рентабельності підприємства над величиною вартості залучення позикового капіталу.

У 2018 році підприємство збільшило розмір позикового капіталу до 11407 тис. грн (на 15,1%), разом з тим вартість залучення позикових коштів зменшилася на 2,03%.

У 2018 році порівняно з 2016 роком значення ефекту фінансового важеля зменшилося на 10,11%.

Проблемою для ТОВ «Тревел Плюс» є низький рівень окремих показників фінансової стійкості, обумовлений недостатньою величиною власного капіталу для фінансування своєї діяльності.

Отже, запорукою досягнення і підтримання найважливіших фінансових пропорцій на достатньому рівні є оптимізація структури капіталу. Для ТОВ «Тревел Плюс» ефективним є розподіл власних і позикових ресурсів у співвідношенні хоча б 40%:60%, яке може бути

досягнуте за рахунок проведення відповідних заходів по нарощенню власного капіталу і реструктуризації позикового капіталу, усуваючи тим самим негативний вплив фінансового важеля.

Було запропоновано можливі шляхи покращення управління фінансовою стійкістю підприємства та досліджено основні показники, що впливають на рентабельність власного капіталу.

Проведені планові розрахунки на 2019 рік показали, що:

- збільшення прибутковості реалізації продукції на 23,7 % зумовить збільшення рентабельності власного капіталу на 1,39 %;
- показник ділової активності підприємства (прискорення оборотності активів) залишився на рівні 2018 року;
- зменшення коефіцієнта структури капіталу на 0,43 (тобто зниження частки власного капіталу у сукупному) спричинить зменшення узагальнюючого показника проти значення 2018 року на 26,71 %.

Зробивши оптимістичний план розвитку ТОВ «Тревел Плюс» за чистим прибутком, ми помітили, що для виходу підприємства із зони збитків, йому потрібно близько п'яти років.

Отже, для підвищення фінансової стійкості ТОВ «Тревел Плюс» доцільно збільшити частку власного капіталу в сукупному капіталі, мінімізувати собівартість продукції для збільшення прибутку підприємства та максимізувати джерела отримання доходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрютина М.С. Оценка финансовой устойчивости и платежеспособности российских компаний / М. С. Абрютина // Финансовый менеджмент. – 2006. – № 6. – С. 28-34.
2. Ареф'єва О.В. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення [Текст] / О.В. Ареф'єва, Д.М. Городянська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8(86). – С. 83-90.
3. Артеменко В.Г. Финансовый анализ: Учеб. Пособие / В.Г. Артеменко, М.В. Беллендир. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2012. – 365 с.
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчальний посібник / О.Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с
5. Баканов М.И. Теория экономического анализа / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 218 с.
6. Бізюк Д. Л. Забезпечення фінансової стійкості підприємства інструментами фінансового менеджменту. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18056/1/%D0%91%D1%96%D0%B7%D1%8E%D0%BA.pdf>
7. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2015. – 592 с.
8. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. – К.: «Ника-Центр», 2002. – 480 с.
9. Ганущак Т. В. Оцінка фінансової стійкості підприємства / Т. В. Ганущак // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С. 104–110.

10. Докієнко Л. М. Чинники управління фінансовою стійкістю підприємств / Л. М. Докієнко, В. М. Кочетков, Г. С Литвинов // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2013. Випуск 11. – С.248-259.

11. Економіка підприємства: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Герасимчук З.В., Науменко С.В., Ткачик В.І., Вахович І.М., Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В., Камінська І.М., Хвищун Н.В. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010. – 630 с.

12. Економічна теорія. Національна економіка [Текст]: підручник / ред. В. М. Тарасевич; рецензент: О. І. Амоша, А. А. Чухно. - Київ: Знання, 2012. - 272 с.

13. Єпіфанова І. Ю. Сучасні підходи до аналізу ефективності оптимізації структури капіталу підприємств кондитерської галузі України / І. Ю. Єпіфанова, О. Г. Стемблевська // Економіка та суспільство. – 2016. – № 7. – С. 313-319. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

14. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність: практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 143 с.

15. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2005. – 152 с.

16. Кальченко О. Теоретичні аспекти формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. Фінансові ресурси: проблеми формування та використання. №2 (6), 2016. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ppeu.stu.cn.ua/tmp/pdf/261.pdf>

17. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. – Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.

18. Кіндрацька Г.І. Стійкість підприємства: діалектика статичної і динамічної. Національний університет «Львівська політехніка», 2014. //

[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25416/1/32-235-241.pdf>

19. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: [навч. посіб.] / М. Я. Коробов. – К.: Знання, КОО, 2006. – 378 с.

20. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства/ Л.А. Костирко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015. – № 4 (221). – С. 122-128.

21. Костирко Л.А. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: Монографія / Л.А. Костирко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 336 с.

22. Кремень В. М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В. М. Кремень, С. Я. Шепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 107–115.

23. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / О.Р. Кривицька // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 138-143.

24. Макарьева В.И. Анализ хозяйственной деятельности организации / Макарьева В.И., Андреева Л.В. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 262 с.

25. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення: Автореф. дис. канд. екон. наук / Ін-т. економ. прогнозів. НАН України. – К., 2001. – 160 с.

26. Масленников Є.І. Механізм управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Ефективна економіка № 1, 2015. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3928>

27. Мельник О. М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці / О. М. Мельник // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку; Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Сер. Економічна. – 2010. – № 691. – С. 188–192.

28. Момот Т.В., Безугла В.О., Тарасуев Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т.В. –К.: Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
29. ООО «КОРАЛ ТРЕВЕЛ»: бухгалтерская отчетность и финансовый анализ // [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.audit-it.ru/buh_otchet/7701921316_ooo-koral-trevel-regiony.
30. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2009. – Вип. 2. – С. 218–223 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2009_2_34.
31. Поддєрьогін А.М. Фінансова стійкість підприємств в економіці України: [монографія] / А.М. Поддєрьогін, Л.Ю. Наумова. – К.: КНЕУ, 2011 – 184 с.
32. Прісняков В.Ф. Порівняння фінансово-економічної стійкості ринкової і планової економіки / В.Ф. Прісняков // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 49-54.
33. Решитнякова А. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства // ББК 65.261 (4 укр). – 2016. – С. 139.
34. Рубин Ю.Б. Инвестиционно-финансовый портфель / Рубин Ю.Б., Солдаткин В.И. – М: «СОМИНТЭК», 2009. – 397 с.
35. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту: навч. посіб. / Є. Г. Рясних. — К.: Академвидав, 2010. — 336 с. (Серія «Альма-матер»).
36. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Г. В. Савицька – 2-ге вид., випр. і доп.. – К., 2005. – 662 с.
37. Селезнева Н.Н. Финансовый анализ. Управление финансами / Н.Н. Селезнева, А.Ф. Ионова. – М.: ЮНИТИ, 2011. – 639 с.
38. Спільник І., Шупа Л. Факторне моделювання та аналіз рентабельності власного капіталу. Економічний аналіз. 2012 рік. Випуск 11. Частина 3. – с. 55-59.

39. Стефанів І.Ф. Часовий аспект у процесі управління фінансовим станом підприємства / Стефанів І.Ф., Дмитрів Д.В. // Зб. наук. праць каф. екон. аналізу. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – Вип. 13. – С.116-119.
40. Стратегічне управління: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Уклад.: В.О. Могилко, І.А. Дмитрієв, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, І.Ю. Шевченко, О.А. Яценко. - Х.: ХНАДУ, 2016. - 252 с.
41. Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / Федотова М.А., Родионова В.М. – М.: Перспектива, 2008. – 98 с.
42. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: Навч. посібник / Філімоненков О.С. – К.: Вид-во «Ніка-Центр», 2002. – 359 с.
43. Філонич О. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства / О. М. Філонич, Я. О. Дряпак // Економіка і регіон. – 2014. – № 1(32). – С. 199-202.
44. Філонич О.М., Дряпак Я.О.. Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка. Економіка і регіон № 1 (32) – 2012. С. 199-202. – ПолтНТУ.
45. Фінанси для фінансистів [текст] : підручник. / О. А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 612 с.
46. Фінансова стійкість підприємства: теорія та практика аналізу // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/f23d3b3327ae25c518034e74961777c9.pdf>.
47. Фоломьев А.Н. Устойчивость предприятий в рыночном хозяйстве / А.Н. Фоломьев // Экономика и организация рыночного хозяйства. – М.: Прогресс, 2014. – 245 с.
48. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. / Цал-Цалко Ю. С. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
49. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. Посібник Ю.С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ, 2002. – 359 с.

50. Цямрюк Ю.С. Зміст економічної стійкості підприємства та методи її аналізу [Електронний ресурс] / Ю.С. Цямрюк. – Електронні текстові дані. – Режим доступу : http://suiai.edu.ua/projects/icmiuier/download/conference-2009-section-2-1-tsyamryuk_yus-report.doc.

51. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий / А.Д. Шеремет. – М.: ИНФРА–М, 2004. – 343 с.

52. Школьник І.О.Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А1

Визначення поняття «фінансової стійкості підприємства» за різними підходами вітчизняних вчених

Автор	Поняття
Селезньова М.М. і Іонова А.Ф. [37, С. 315], Цал-Цалко Ю.С. [48, С. 204]	фінансова стійкість - це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність.
Макарьєва В.І. [24, С. 18]	фінансова стійкість підприємства - це стан структури активів підприємства, забезпеченість джерелами.
Філімоненков О.С. [42, С. 304]	визначає фінансову стійкість, як стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним.
Савицька Г.В. [36, С. 187]	визначає фінансову стійкість підприємства як «...здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у внутрішньому та зовнішньому середовищі, що змінюється та гарантує його постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику».
Шеремет А.Д. і Сайфулін Р.С. [51, С. 288]	«... фінансовий стан характеризує розміщення і використання коштів підприємства. Воно обумовлене ступенем виконання фінансового плану і мірою поповнення власних коштів за рахунок прибутку та інших джерел, а також швидкістю обороту виробничих фондів і особливо оборотних коштів».
Абрютіна М.С. і Грачов А.В. [1, С. 26]	«...фінансова стійкість підприємства є не що інше, як надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів».
Артеменко В.Г. і Беллендир М.В. [2, С. 26]	вважають, що фінансова стійкість підприємства є характеристикою, що свідчить про стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства і ефективне їх використання в безперебійному процесі виробництва і реалізації продукції.
Баканов М.І. і Шеремет А.Д. [5, С. 29]	визначають основні показники стійкості фінансового стану підприємства: забезпеченість підприємства власними оборотними засобами; відповідність фактичних запасів нормованих оборотних коштів встановленому нормативу; забезпеченість запасів призначеними для них джерелами коштів; іммобілізація обігових коштів; платоспроможність підприємства.

Рубін Ю.Б. і Солдаткін В.І. [34, С. 134]	стверджують, що «...співвідношення вартості матеріальних оборотних коштів і величини власних і позикових джерел їх формування визначає стійкість фінансового стану підприємства. Забезпеченість запасів
	і витрат джерелами формування є сутністю фінансової стійкості, тоді як платоспроможність виступає її зовнішнім проявом».
Фолом О.Н. [47, С. 135]	характеризує економічну стійкість як наукову категорію, яка «...відображає сутність особливого стану господарської системи в складному ринковому середовищі, що гарантує цілеспрямованість її руху в сьогоденні і прогнозованому майбутньому. Вона синтезує в собі сукупність ряду властивостей самої системи і найважливіших складових її виробничої діяльності, у тому числі продукції, матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення, кадрів та інтелектуального потенціалу. Дану категорію слід віднести до основних елементів категоріального апарату теорії економічних систем. Вона відрізняється від них інтегрованим втіленням в собі цілісної сукупності якостей. Це своєрідна узагальнена властивість, виражена одним поняттям».
Коробов М.Я. [19, С. 354]	стверджує, що фінансова стійкість підприємства - це відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану.
Федотова М.А. і Родіонова В.М. [41, С. 13]	фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу та використання, яке забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.
Мамонтова Н.А. [25, С. 315]	визначає фінансову стійкість як стан підприємства, при якому забезпечується стабільна, фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва.
Кривицька О.Р. [23, С. 138]	розглядає фінансову стійкість як результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності.

Продовження табл. А 1

Ізмайлова Є.В. [15, С. 83].	фінансова стійкість «...характеризує ступень фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за різними критеріями: рівнем покриття матеріальних обігових коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування; платоспроможністю підприємства (його потенційною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами); часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування»
Пріснякова В.Ф. [32, С. 49]	вважає, що рівень фінансової безпеки підприємств в умовах і ринкової, і планової економіки, насамперед, визначається станом і структурою активів підприємства та джерелами їх покриття.
Бланк І.О. [8, С. 56]	трактує «фінансову стійкість підприємства» як поняття близьке до «фінансової рівноваги», визначаючи зміст цих категорій частиною власних джерел при формуванні фінансових ресурсів підприємства.
Кизим Н.А., Забродський В.А., Зінченко В.А. та Копчак Ю.С. [17, С. 50]	визначають сутність поняття «рівновага» підприємства щодо процесу кругообігу його капіталу. Щодо даного процесу вони виділяють два стани: «...фінансова стійкість кругообігу капіталу на підприємстві – спроможність матеріально-фінансових потоків по всіх фазах циклу кругообігу капіталу повертатися в стан, який забезпечує правильні пропорції в їх русі, незважаючи на вплив дестабілізуючих чинників».
Костирко Л.А. [20, С. 203]	стверджує, що «...природа фінансово- економічної стійкості визначена законами відтворення, тобто генерацією прибутку в нову вартість підприємства. Як економічна категорія вона залежить від умов і перспектив зростання або зниження ефективності фінансово- економічної діяльності, тобто відображає не тільки стан дійсного потенціалу на даний момент часу, але і невикористані можливості».

**Рейтингова шкала для оцінювання рівня фінансової стійкості
підприємства туризму**

№ п/п	Коефіцієнт	Оцінка в балах		
		2	1	0
1. Показники стану і структури капіталу підприємства				
1.1	Коефіцієнт автономії (Ка)	більше 0,5	дорівнює 0,5	менше 0,5
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу (Кзк)	менше 0,5	дорівнює 0,5	більше 0,5
1.3	Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс)	більше 1	дорівнює 1	менше 1
1.4	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних засобів (Кп)	менше 1	дорівнює 1	більше 1
1.5	Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	менше 1	дорівнює 2	більше 2
1.6	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдз)	наближається до 0	середнє значення	наближається до 1
1.7	Коефіцієнт стійкості фінансування (Кс.ф)	більше 0,75	дорівнює 0,75	менше 0,75
1.8	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (Кдз)	менше 0,2	дорівнює 0,2	більше 0,2
1.9	Коефіцієнт поточних зобов'язань (Кп.з)	більше 0,5	дорівнює 0,5	менше 0,5
1.10	Коефіцієнт страхування бізнесу (Кс.б)	більше 0,2	дорівнює 0,2	менше 0,2
2. Показники стану основних й оборотних активів				
2.1	Коефіцієнт забезпеченості поточних активів власними оборотними засобами (Кз.па)	більше 0,1	дорівнює 0,1	менше 0,1
2.2	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами (Кз.з)	більше 0,5	дорівнює 0,5	менше 0,5
2.3	Коефіцієнт покриття запасів (Кп.з)	більше 1	дорівнює 1	менше 1
2.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км.вк)	більше 0,5	0,2-0,5	менше 0,2
2.5	Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих засобів (Км/ім)	більше 1	дорівнює 1	менше 1
2.6	Коефіцієнт реальної вартості майна (Крвм)	наближається до 1	середнє значення	наближається до 0
2.7	Коефіцієнт структури фінансування необоротних активів (Кст.фін)	менше 1	дорівнює 1	більше 1

ДОДАТОК В

Таблиця В 1

**Вихідні дані для комплексної оцінки фінансової стійкості сукупності
досліджуваних підприємств (за даними на кінець 2018 року)**

№ п/п	Коефіцієнт	Норматив	ТОВ «Тревел Плюс»	ТОВ «Корал Тревел»	ТОВ «Ай Ті Тур»	ПАТ «Туристична компанія «Візит-Центр»
2. Показники стану і структури капіталу підприємства						
1.1	Ка	$\geq 0,5$	-0,773	0,392	0,042	0,985
1.2	Кзк	$\leq 0,5$	-1,29	2,55	23,86	1,015
1.3	Кфс	≥ 1	-0,436	0,645	0,044	67,746
1.4	Кп	≤ 1	-2,29	1,55	22,86	0,015
1.5	К фз	≤ 2	1,773	0,608	0,958	0,0145
1.6	Кдз	Зменш.	0	0	0	0
1.7	Кс.ф	0,75	-0,773	0,392	0,042	0,985
1.8	К дз	$< 0,2$	0	0	0	0
1.9	К пз	$> 0,5$	1	1	1	1
1.10	К с.б	$> 0,5$	0	0	0	0
2. Показники стану основних й оборотних активів						
2.1	Кз.па	$\geq 0,1$	-1,295	0,392	0,033	0,985
2.2	Кз.з	$\geq 0,5$	0	0	0	0
2.3	Кп.з	≥ 1	0	0	0	0
2.4	Км.вк	0,2-0,5	1,294	1	0,79	1
2.5	К м/ім	Збільш.	3,398	0	112,91	0
2.6	К рвм	Збільш.	0,15	0	0,008	0
2.7	Кст.фін	< 1	0	0	0	0

ДОДАТОК Г

Таблиця Г 1

Комплексна оцінка фінансової стійкості сукупності досліджуваних підприємств (за даними на кінець 2018 року)

№ п/п	Коефіцієнт	Вага, бал	ТОВ «Тревел Плюс»	ТОВ «Корал Тревел»	ТОВ «Ай Ті Тур»	ПАТ «Туристична компанія «Візит-Центр»	ТОВ «Тревел Плюс»	ТОВ «Корал Тревел»	ТОВ «Ай Ті Тур»	ПАТ «Туристична компанія «Візит-Центр»
1. Показники стану і структури капіталу підприємства. Ваговий коефіцієнт - 5										
1.1	Ка	9	0	0	0	2	0	0	0	18
1.2	Кзк	1	2	0	0	0	2	0	0	0
1.3	Кфс	8	0	0	0	2	0	0	0	16
1.4	Кп	3	2	1	0	2	6	3	0	6
1.5	К фз	2	2	2	2	2	4	4	4	4
1.6	Кдз	4	2	2	2	2	8	8	8	8
1.7	Кс.ф	5	0	0	0	2	0	0	0	10
1.8	К дз	4	2	2	2	2	8	8	8	8
1.9	К пз	7	2	2	2	2	14	14	14	14
1.10	К с.б	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього по групі I:							42	37	34	84
Разом по групі I з урахуванням вагового коефіцієнту:							210	185	170	420
2. Показники стану основних й оборотних активів. Ваговий коефіцієнт - 4										
2.1	Кз.па	9	0	2	1	2	0	18	9	18
2.2	Кз.з	8	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3	Кп.з	7	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4	Км.вк	4	2	2	2	2	8	8	8	8
2.5	К м/ім	3	2	0	2	0	6	0	6	0
2.6	К рвм	4	2	0	0	0	8	0	0	0
2.7	Кст.фін	5	2	2	2	2	10	10	10	10
Всього по групі II:							32	36	33	36
Разом по групі II з урахуванням вагового коефіцієнту:							128	144	132	144
Інтегральний показник фінансової стійкості підприємства:							338	329	302	564
Рейтинг підприємства за рівнем фінансової стійкості:							2	3	4	1

ДОДАТОК Д

Таблиця Д 1

Фінансова інформація ТОВ «Тревел Плюс» за 2016 рік

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ 2017 01 01
Підприємство	«Тревел Плюс»	за ЄДРПОУ	24252976
Територія		за КОАТУУ	8039100000
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	230
Середня кількість працівників	38		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	135	112
первісна вартість	1001	273	273
накопичена амортизація	1002	138	161
Незавершені капітальні інвестиції	1005	486	486
Основні засоби:	1010	2286	1408
первісна вартість	1011	7982	6923
знос	1012	5696	5515
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	300	
Гудвіл	1050		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	3207	2006
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	151	151
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1761	1278
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		

Продовження табл. Д 1

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1	
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2033	322
Витрати майбутніх періодів	1170	3937	3737
Інші оборотні активи	1190	54	58
Усього за розділом II	1195	7937	5546
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	11144	7552

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19	19
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-28	-1580
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-9	-1561
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Призовий фонд	1540		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1948	1119
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1291	718
за товари, роботи, послуги	1615	4191	2839
за розрахунками з бюджетом	1620	476	320
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	247	255
за розрахунками з оплати праці	1630	560	533
за одержаними авансами	1635		

Продовження табл. Д 1

за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	2440	3329
Усього за розділом III	1695	11153	9113
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	11144	7552

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1024	1330
Чисті зароблені страхові премії	2010	-294	-370
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	730	960
Валовий: збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	1857	554
Адміністративні витрати	2130	(1824)	(909)
Витрати на збут	2150	(649)	(472)
Інші операційні витрати	2180	(742)	(306)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(628)	(173)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		

Продовження табл. Д 1

Фінансові витрати	2250	(624)	(439)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(300)	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(1552)	(612)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(1552)	(612)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-1552	-612

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	113	62
Витрати на оплату праці	2505	1079	852
Відрахування на соціальні заходи	2510	408	316
Амортизація	2515	233	279
Інші операційні витрати	2520	1675	548
Разом	2550	3508	2057

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1500	1500
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1500	1500
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1034.6666667	-408
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1034.6666667	-408
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Продовження табл. Д 1

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2016 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	49832	51517
Цільового фінансування	3010	9	18
Надходження від повернення авансів	3020	137	66

Продовження додатку Д

Надходження від операційної оренди	3040	160	137
Інші надходження	3095	7	230
Витрачання на оплату:	3100	(48690)	(49429)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(851)	(713)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(406)	(333)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(484)	(281)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(322)	(171)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(161)	(110)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(222)	(572)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	()	()
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	()	()
Інші витрачання	3190	(57)	(48)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-565	592
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		2000
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Інші надходження	3250		

Продовження табл. Д 1

Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	(23)	
Виплати за деривативами	3270	()	()
Витрачання на надання позик	3275	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-23	2000
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		750
Інші надходження	3340	852	1064
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	1402	1627
Сплату дивідендів	3355	()	()
Витрачання на сплату відсотків	3360	(624)	(863)
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1174	-676
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-1762	1916
Залишок коштів на початок року	3405	2033	117
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	51	0
Залишок коштів на кінець року	3415	322	2033

ДОДАТОК Е

Таблиця Е 1

Фінансова інформація ТОВ «Тревел Плюс» за 2017 рік

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ 2018 01 01
Підприємство	«Тревел Плюс»	за ЄДРПОУ	24252976
Територія		за КОАТУУ	8039100000
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	230
Середня кількість працівників	38		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	112	95
первісна вартість	1001	273	273
накопичена амортизація	1002	161	178
Незавершені капітальні інвестиції	1005	486	471
Основні засоби:	1010	1408	1235
первісна вартість	1011	6923	6936
знос	1012	5515	5701
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2006	1801
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	151	136
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1278	990
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		145
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		

Продовження табл. Е 1

Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	322	19
Витрати майбутніх періодів	1170	3737	3805
Інші оборотні активи	1190	58	62
Усього за розділом II	1195	5546	5157
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	7552	6958

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19	19
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-1580	-3318
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-1561	-3299
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Призовий фонд	1540		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1119	969
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	718	0
за товари, роботи, послуги	1615	2839	4160
за розрахунками з бюджетом	1620	320	390
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	255	258
за розрахунками з оплати праці	1630	533	978
за одержаними авансами	1635		

Продовження додатка Е

Продовження табл. Е 1

за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	0	71
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	3329	3431
Усього за розділом III	1695	9113	10257
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	7552	6958

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	853	1024
Чисті зароблені страхові премії	2010	-277	-294
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	576	730
Валовий: збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	230	1857
Адміністративні витрати	2130	(1704)	(1824)
Витрати на збут	2150	(494)	(649)
Інші операційні витрати	2180	(84)	(742)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(1476)	(628)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		

Продовження табл. Е 1

Фінансові витрати	2250	(262)	(624)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	(300)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(1738)	(1552)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(1738)	(1552)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-1738	-1552

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	102	113
Витрати на оплату праці	2505	1048	1079
Відрахування на соціальні заходи	2510	303	408
Амортизація	2515	203	233
Інші операційні витрати	2520	903	1675
Разом	2550	2559	3508

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1500	1500
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1500	1500
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1158.67	-1034.67
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1158.67	-1034.67
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	58597	49832
Надходження від повернення авансів	3020	21	137
Надходження від операційної оренди	3040	183	160
Інші надходження	3095	6	16
Витрачання на оплату:	3100	(56651)	(48690)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(432)	(851)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(238)	(406)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(281)	(484)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(125)	(322)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(156)	(161)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(367)	(222)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	()	()
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	()	()
Інші витрачання	3190	(29)	(57)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	809	-565
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		

Продовження табл. Е 1

необоротних активів	3260	(16)	(23)
Виплати за деривативами	3270	()	()
Витрачання на надання позик	3275	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-16	-23
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		852
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	868	1402
Сплату дивідендів	3355	()	()
Витрачання на сплату відсотків	3360	(262)	(624)
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1130	-1174
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-337	-1762
Залишок коштів на початок року	3405	322	2033
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	34	51
Залишок коштів на кінець року	3415	19	322

ДОДАТОК Ж

Таблиця Ж 1

Фінансова інформація ТОВ «Тревел Плюс» за 2018 рік

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ 2019 01 01
Підприємство	«Тревел Плюс»	за ЄДРПОУ	24252976
Територія		за КОАТУУ	8039100000
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	230
Середня кількість працівників	34		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	95	79
первісна вартість	1001	273	273
накопичена амортизація	1002	178	194
Незавершені капітальні інвестиції	1005	471	471
Основні засоби:	1010	1235	1060
первісна вартість	1011	6936	6936
знос	1012	5701	5876
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1801	1610
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	136	136
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрашування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	990	1411
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	145	
з бюджетом	1135		13
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		

Продовження табл. Ж 1

із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	19	41
Витрати майбутніх періодів	1170	3805	3803
Інші оборотні активи	1190	62	67
Усього за розділом II	1195	5157	5471
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	6958	7081

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19	19
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-3318	-5495
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-3299	-5476
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Призовий фонд	1540		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	969	889
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	4160	5153
за розрахунками з бюджетом	1620	390	570

Продовження табл. Ж 1

за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	258	446
за розрахунками з оплати праці	1630	978	1627
за одержаними авансами	1635		
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	71	71
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	3431	3801
Усього за розділом III	1695	10257	12557
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	6958	7081

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	747	853
Чисті зароблені страхові премії	2010	-378	-277
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	369	576
Валовий: збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	72	230
Адміністративні витрати	2130	(1705)	(1704)
Витрати на збут	2150	(778)	(494)
Інші операційні витрати	2180	(59)	(84)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(2101)	(1476)

Продовження табл. Ж 1

Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	1	
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(77)	(262)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()

Продовження табл. Ж

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(2177)	(1738)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(2177)	(1738)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2177	-1738

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	125	102
Витрати на оплату праці	2505	1366	1048
Відрахування на соціальні заходи	2510	324	303
Амортизація	2515	191	203
Інші операційні витрати	2520	914	903
Разом	2550	2920	2559

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	1500	1500
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1500	1500
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1451.33	-1451.33
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1451.33	-1451.33
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Продовження табл. Ж

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	61732	58597
Надходження від повернення авансів	3020	62	21
Надходження від операційної оренди	3040	79	183
Інші надходження	3095	1	6
Витрачання на оплату:	3100	(60270)	(56651)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(530)	(432)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(155)	(238)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(290)	(281)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(107)	(125)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	()	(156)
Витрачання на оплату авансів	3135	()	()
Витрачання на оплату повернення авансів/td>	3140	(978)	(367)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	()	()
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	()	()
Інші витрачання	3190	(7)	(29)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-356	809
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	()	(16)

Продовження табл. Ж

Виплати за деривативами	3270	()	()
Витрачання на надання позик	3275	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		-16
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340	535	
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	86	868
Сплату дивідендів	3355	()	()
Витрачання на сплату відсотків	3360	(77)	(262)
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	372	-1130
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	16	-337
Залишок коштів на початок року	3405	19	322
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	6	34
Залишок коштів на кінець року	3415	41	19